

Manual de formació Raise up!

Què necessites
saber sobre el
discurs d'odi?

Contrarestar la
incitació a l'odi
mitjançant
narratives
alternatives

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

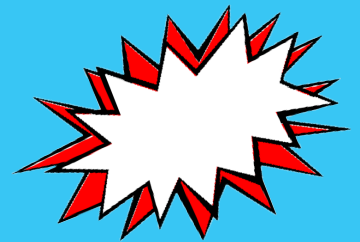
ÍNDEX

- 1.** Introducció del manual
- 2.** Resum del projecte
- 3.** Què hem de saber sobre el discurs d'odi?
 - 3.1. Què és el discurs d'odi i com identificar-lo?
 - 3.2. Altres definicions interessants
- 4.** Combatre el discurs d'odi a través de narratives alternatives
 - 4.1. Què són les narratives alternatives: definició i objectius
 - 4.2. Casos pràctics i les seves noves narratives
- 5.** Segueix els líders!
 - 5.1. Bones pràctiques: orientació, eines pràctiques i exemples per a treballadors juvenils
 - 5.2. Consells per intensificar les accions contra el discurs d'odi: com reaccionar i contrarestar
- 6.** Consideracions finals
- 7.** Bibliografia

1.INTRODUCCIÓ AL MANUAL

1. Introducció al manual

Raise Up!

Aquest manual visual està pensat com una guia per acompanyar i promoure el canvi social dins de les comunitats més joves.

CÓM?

El manual ofereix orientacions, recomanacions i eines pràctiques per fer front al discurs d'odi i promoure el canvi social mitjançant accions positives i narratives alternatives.

El seu propòsit és reforçar les respostes davant del discurs d'odi, contrarestant-lo, compensant-lo i prevenint-lo. Per a això, anima els joves —i qualsevol persona compromesa— a ocupar els espais socials amb narratives constructives i exemples de coratge cívica.

Al manual hi trobaràs:

- Un recull de definicions clau, fruit de dos anys de treball, que considerem fonamental compartir abans d'endinsar-nos en els continguts.
- Una selecció de casos reals de discurs d'odi recollits als països socis, i com, juntament amb joves, han estat transformats en narratives de resposta i narratives alternatives, contribuint així a frenar-ne la difusió.
- Recomnacions per enfortir i intensificar les accions contra el discurs d'odi, utilitzant enfocaments basats en narratives alternatives.
- Exemples de bones pràctiques en l'ús d'aquestes narratives, especialment dins de marcs educatius europeus centrats en els Drets Humans.
- I, finalment, una sèrie de còmics elaborats conjuntament amb joves, que il·lustren les narratives treballades al llarg del manual.

La xarxa de socis de 'RAISE!' ha desenvolupat una sèrie d'activitats innovadores que tens a la teva disposició per aplicar i adaptar al teu context.

T'interessa conèixer com s'està abordant l'educació en Drets Humans i la lluita contra el discurs d'odi en cadascun dels països socis i en l'àmbit europeu?

Consideres important treballar aquests temes amb el teu grup, organització o comunitat?

Si és així, trobaràs recursos complementaris a la versió ampliada del manual.

2. RESUM DEL PROJECTE

2. Resum del projecte

"RAISE!" correspon a les sigles de Raising Awareness for Inclusive Societies Expressions (Sensibilització per a l'Expressió en Societats Inclusives). És el resultat d'una aliança estratègica de dos anys iniciada el 2019, liderada per sis països: Regne Unit, França, Espanya, Portugal, Grècia i Itàlia.

En unir-nos per defensar els nostres drets i lluitar contra la incitació a l'odi, creiem que podem crear una societat més inclusiva i oberta a les diferents expressions mitjançant l'educació i la sensibilització dins les nostres comunitats.

L'objectiu principal del projecte és identificar formes noves i eficaces de respondre al fenomen del discurs d'odi a Europa, contribuint així a construir comunitats locals de joves més igualitàries, interculturals i inclusives.

Més concretament, RAISE! busca analitzar en profunditat i oferir una comprensió clara del fenomen del discurs d'odi des d'un punt de vista psicològic i social, entenent-ne les causes i conseqüències tant per a les persones que el pateixen com per a les que el perpetren, així com per a la societat en el seu conjunt.

L'aliança del projecte ha desenvolupat i posat en pràctica enfocaments innovadors i eficaços per combatre els delictes d'odi, amb l'objectiu de sensibilitzar la ciutadania i els responsables polítics, oferint suport i eines a les persones implicades, i promovent que les comunitats juvenils es converteixin en agents de canvi, tant en l'àmbit local com europeu.

El projecte es dirigeix principalment a joves, incloent-hi persones joves supervivents de discurs d'odi i membres de minories que sovint són objecte de discriminació (per exemple, persones migrants, gitanes, refugiades, del col·lectiu LGTBIQ+, amb discapacitat o en situació d'atur), així com a activistes, professionals, educadores i educadors socials i responsables polítics.

Les diferències culturals no haurien de ser motiu de por.

Al contrari, haurien d'ajudar-nos a descobrir la riquesa i la diversitat del món que ens envolta.

El discurs d'odi sovint és una forma de defensa que s'utilitza quan algú se sent atacat o ofès. Malauradament, en algunes persones això genera por o confusió, la qual cosa pot desembocar en expressions d'odi. El discurs d'odi pot tenir un impacte extremadament agressiu en les persones que el pateixen, fins al punt de generar traumes greus o fins i tot convertir les mateixes víctimes en persones opressores.

Per això, considerem que la prevenció, l'educació i el diàleg intercultural són les millors eines per erradicar aquest fenomen i construir societats i persones més obertes, empàtiques i compromeses amb la convivència.

3. QUÈ HEM DE SABER SOBRE EL DISCURS D'ODI?

3.1 Què és el discurs d'odi i com es defineix?

En resum, arreu d'Europa s'han fet nombrosos intents per definir aquest concepte. Tanmateix, avui dia no existeix una definició universalment acceptada en el marc del Dret Internacional dels Drets Humans.

A la pràctica, molts països europeus han adoptat legislació per prohibir expressions considerades com a discurs d'odi, tot i que utilitzen definicions similars amb certes variacions a l'hora de determinar quines accions concretes estan prohibides. Per exemple, alguns països tenen definicions clares al seu Codi Penal (Portugal), mentre que d'altres no tenen cap definició legal de delictes d'odi (Itàlia). A més, alguns compten amb una llista clara de característiques protegides (edat, discapacitat, canvi de sexe, matrimoni i unió civil, embaràs i maternitat, raça, religió o creences, sexe i orientació sexual, com es recull al Regne Unit). Alhora, alguns mantenen una definició més oberta (Espanya). Un últim exemple pot ser el fet que alguns països europeus només consideren delictes d'odi els actes (Espanya), mentre que d'altres també inclouen els comportaments (Grècia) i els insults (França).

Després de revisar les diferents definicions i enfocaments dels països participants, es va acordar, en el marc del projecte, una definició comuna de discurs d'odi, que és la següent:

Qualsevol discurs, acte, acció o forma d'expressió pública que expressi, propagui, inciti, promogui, justifiqui o fomenti l'odi, la violència, la xenofòbia, la intolerància, els prejudicis, la discriminació, la intimidació, la difamació, actes perjudicials, l'hostilitat o altres formes d'odi cap a una persona o grup, basant-se en característiques com la raça, nacionalitat, ètnia, edat, discapacitat, estat civil, embaràs o maternitat, religió o creences, canvi d'identitat de gènere, sexe o orientació sexual.

3.2 Altres definicions interessants: llibertat d'expressió o discurs d'odi?

A diferència del concepte de discurs d'odi, la llibertat d'opinió i d'expressió està reconeguda universalment com un dret fonamental inherent a tots els éssers humans, cosa que ha permès assolir una definició àmpliament acceptada. L'article 19 de la Declaració Universal dels Drets Humans, document internacional promulgat per les Nacions Unides, estableix que tots els drets fonamentals han d'estar protegits a escala universal. En concret, l'article assenyala:

"Tothom té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les seves opinions, el de cercar, rebre i difondre informacions i idees per qualsevol mitjà d'expressió i sense consideracions de fronteres."

Aquest dret és important perquè, tal com s'indica en les Directrius de la Unió Europea sobre la llibertat d'expressió en línia (online) i fora de línia (offline), la llibertat d'opinió i expressió és:

"Indispensable per a la dignitat i el desenvolupament personal (...). Constitueix la base fonamental de la democràcia, l'Estat de dret, la pau, l'estabilitat, el desenvolupament sostenible i inclúsiu, i la participació en els afers públics."

Per tal de diferenciar entre llibertat d'expressió i discurs d'odi, l'OACDH (Oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans) va elaborar el Pla d'Acció de Rabat per identificar el discurs d'odi. Les autoritats poden determinar si un discurs és discriminatori i constitueix incitació a l'odi tenint en compte els següents criteris:

- El context de la declaració
- La posició o l'estatus de la persona que emet el missatge (Qui parla? Un professor, el president, una companya?)
- La intenció d'incitar el públic contra un grup determinat (Era una intenció deliberada? Implícita? Pressuposada?)
- El contingut i la forma del missatge
- L'abast de la seva difusió (Va ser un missatge públic o privat?)
- La probabilitat que causi dany, inclosa la seva immediatesa

Com podem definir la discriminació?

El Dret Internacional dels Drets Humans garanteix la igualtat i la no-discriminació per a totes les persones. La discriminació es defineix com:

“Qualsevol distinció, exclusió o preferència basada en la raça, el color, el sexe, la religió, l'opinió política, l'origen nacional o l'origen social, que tingui com a resultat anul·lar o minvar la igualtat d'oportunitats o de tracte en l'ocupació o el treball.”

El dret a la igualtat de tracte implica que totes les persones han de ser tractades igual davant la llei, sense discriminació. L'incompliment d'aquest principi pot ser considerat una forma de discurs d'odi.

I què passa amb el canvi social?

Els drets civils, el feminisme, els moviments LGBTQ+ i ecologistes es defineixen com a canvis socials. Això es pot definir com:

“canvis en les interaccions i relacions humanes que transformen les institucions culturals i socials”

Potser et preguntes què provoca el canvi social. Podem identificar tres raons principals:

- Els conflictes
- Els canvis demogràfics
- Els canvis culturals

Aquests últims són el resultat de nous invents, descobriments i, el que és més important, la difusió de noves idees i visions del món. I el millor de tot és que tothom pot participar-hi!

Per què és important promoure la inclusió social i què significa?

Les Nacions Unides defineixen la inclusió social com:

«el procés de millora de les condicions de participació en la societat, en particular de les persones desfavorides, mitjançant la millora de les oportunitats, l'accés als recursos, la veu i el respecte dels drets».

Aquesta noció va més enllà de la simple millora de l'accés als recursos econòmics: inclou tots els aspectes socials i polítics que poden excloure determinades persones.

Aquesta definició pot semblar simplista, ja que la discriminació, les desigualtats i els discursos d'odi continuen estant àmpliament estesos arreu del món.

L'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, publicada per l'ONU, que defineix els principals objectius a assolir en els anys vinents (posar fi a la pobresa, promoure la igualtat de gènere, el treball digne i l'educació), pretén millorar la inclusió social i construir un món més igualitari i lliure d'odi.

Com podem participar en el canvi social i la inclusió?

Definint l'acció social, els moviments i l'activisme

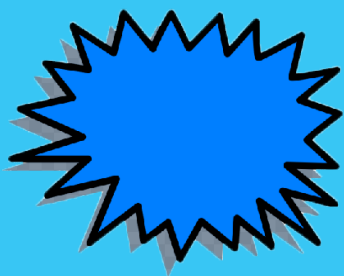
L'**acció social** inclou diverses activitats com el voluntariat, l'organització comunitària, els serveis comunitaris, la incidència política i el moviment social. No existeix una definició universal, i cada país té la seva pròpia. Per exemple, a França s'ha definit legalment com una acció que:

«té per objectiu promoure (...) l'autonomia i la protecció de les persones, la cohesió social, l'exercici de la ciutadania, la prevenció de l'exclusió i la rectificació dels seus efectes».

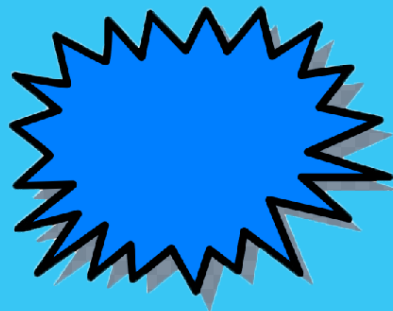
Moviment social: “Una campanya sostinguda, tot i que poc estructurada, en suport d'un objectiu social, generalment vinculat a la implementació o prevenció d'un canvi en l'estructura o els valors de la societat.” (Ralph H. Turner). Un moviment social pot variar en el seu abast, però es manté com una acció col·lectiva orientada al canvi social.

Activisme: És el procés de fer campanya en públic o treballar per a una organització amb la finalitat d'aconseguir un canvi polític o social. Pot anar des de protestar al carrer fins a sensibilitzar a Internet, passant per utilitzar l'art per promoure un missatge, tot això en nom del canvi social.

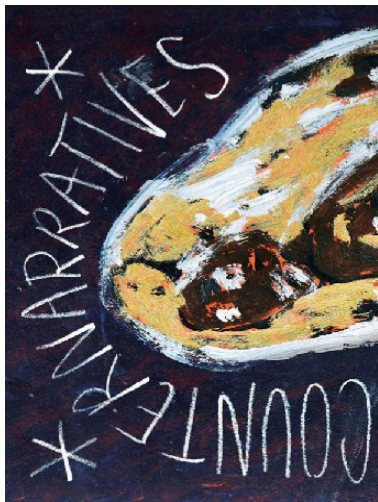

4. CONTRARESTAR ELS DISCURSOS D'ODI A TRAVÉS DE NARRATIVES ALTERNATIVES

4.1 Què són les narratives alternatives i les contra-narratives? Definicions i com utilitzar-les

Les narratives són una eina flexible que s'utilitza amb diversos fins. Sovint poden desafiar-se entre elles, de manera directa o indirecta, i poden emprar-se com a estratègies per combatre els discursos d'odi.

Si la narrativa ataca directament el discurs d'odi, fent-hi referència o proposant contraarguments, parlem de "contra-narratives".

Per exemple, les contra-narratives tenen com a objectiu arribar directament als presumptes opressors, mitjançant un esforç de prevenció i una acció de suport a les persones que ja han incorregut en aquest comportament perjudicial, intentant canviar la seva perspectiva contrarestant el comportament en una situació determinada. D'altra banda, si una narrativa té com a objectiu minar aquests actes d'odi proposant punts de vista alternatius, la podem denominar "narrativa alternativa". Depenent del context, tant les contra-narratives com les alternatives es dirigeixen a una àmplia varietat de grups destinataris. Les narratives alternatives busquen arribar a la població mundial i influir en els opressors perquè es familiaritzin amb les noves narratives.

L'estratègia consisteix a reforçar idees més positives, inclusives i constructives per contrarestar el discurs d'odi mitjançant un enfocament basat en "allò que defensem" en lloc de "allò que rebutgem".

Les narratives alternatives tenen com a objectiu minar les narratives opressives i d'odi, no responen-hi directament, sinó desafiant-les mitjançant la proposta d'una nova narrativa que canviï la perspectiva sobre el tema.

Les narratives alternatives intenten influir en els debats socials i polítics, mostrant que existeixen altres maneres d'abordar el tema, influenciant la discussió canviant el marc del problema. Per exemple, contrarestant l'heteronormativitat i l'homofòbia, oferint noves narratives sobre els rols de gènere i el sistema familiar orientat a la reproducció.

A diferència de les contra-narratives, les narratives alternatives no tenen com a objectiu proposar reaccions a incidents aïllats. Es tracta més aviat d'un procés a llarg termini de canvi de mentalitat dins la societat, que consisteix a guanyar terreny en els debats públics mitjançant un discurs alternatiu coherent i estructurat.

La diferència entre ambdós conceptes sol ser ambigua en la vida real, ja que sovint conviuen en la pràctica. La contra-narrativa pot referir-se a una narrativa alternativa, mentre que aquesta última també ha de reaccionar davant situacions específiques.

Ambdues lluiten contra el discurs d'odi minant i deconstruint les narratives opressives i donant rellevància a les perspectives no discriminatòries de la societat, utilitzant un enfocament basat en els drets humans (llibertat, igualtat i respecte). Els recursos i dades de verificació de fets són primordials per deconstruir les narratives del discurs d'odi, però no són suficients per si sols. Les narratives són útils perquè es relacionen amb la vida i les perspectives de les persones, creant significats i símbols relacionats amb les seves pròpies emocions i necessitats. Les narratives poden incloure humor per connectar les persones amb les seves emocions i crear empatia. Les narratives alternatives són efectives perquè faciliten a les persones la integració de les seves perspectives i l'encontre amb altres, cosa que condueix a un canvi de mentalitat positiu.

Aquest marc és necessari per combatre el discurs d'odi. El present manual té com a objectiu oferir oportunitats tant als supervivents com als opressors per crear estratègies que permetin emancipar les persones mitjançant enfocaments basats en els drets humans, narratives contràries i alternatives, amb la finalitat de combatre i prevenir els actes de discurs d'odi.

Com a nota final, l'elecció de l'enfocament, les narratives contràries i alternatives està en mans dels activistes, educadors, treballadors juvenils i la societat. Quan s'enfronten al repte del discurs d'odi tan fora de línia com en línia, depèn de les necessitats. En el Manual es presentaran enfocaments contraris i alternatius basats en narratives, basats en experiències, propostes de bones pràctiques i activitats pilot per part de l'associació.

4.2 Estudis de casos de discurs d'odi recollits i les seves noves narratives

Aquest subcapítol es divideix en tres parts: trobaràs alguns estudis de casos recopilats als diferents països socis (França, Espanya, Portugal, Grècia, Itàlia i el Regne Unit), les narratives alternatives desenvolupades conjuntament amb joves de diferents països i orígens i, finalment, aquestes narratives alternatives il·lustrades pels mateixos joves en una formació internacional que vam tenir l'oportunitat d'organitzar el juliol de 2021.

Els casos pràctics es van seleccionar i tractar en funció de la seva «rellevància per a l'actualitat», la seva importància per a les comunitats dels socis avui en dia i la necessitat de debatre aquests temes per prevenir els delictes d'odi.

Aquest augment posa de manifest que les polítiques estatals per si soles no són suficients per fomentar la tolerància i la comprensió a la societat, ni per evitar que es cometin tants delictes motivats per l'odi.

Amb la transformació dels casos pràctics en narratives alternatives, intentem estimular una reflexió crítica més profunda sobre la complexa realitat en què vivim i les seves vies com a alternatives a la propagació de l'odi.

Que aquestes narratives alternatives et serveixin d'inspiració per crear les teves pròpies o per ajudar els teus amics, companyes i companys, i la teva comunitat a construir-ne una de conjunta!

4.2.1 Estudi de cas a França

En Thomas és un estudiant de secundària de 17 anys que viu a la Gironda i té xicot. Un dia es besen al carrer. Dos joves del mateix institut presencien l'escena. En tornar al centre, aquests estudiants agredeixen verbalment i físicament en Thomas: "Maricó, no hauries d'existir", "Tots els homosexuals s'haurien de penjar". Li escupen i li fan mal al llavi. Un dels amics d'en Thomas avisa els vigilants, que aconsegueixen aturar l'agressió. L'orientadora educativa convoca els dos agressors. Les seves explicacions: "En Thomas es mereix això per haver triat ser gai."

Aquest cas representa una situació de discurs d'odi cap a les persones homosexuals. Els dos agressors mostren intencions homòfobes i, després de ser denunciats, podrien ser sancionats per l'autoritat de l'institut per agressió verbal i física motivada per intolerància envers l'orientació sexual d'un company.

Important destacar:

La comunidad LGBTQ+, en Francia como en muchos otros países del mundo, sigue sufriendo con frecuencia situaciones de marginación y agresiones, que también se dan entre la juventud.

Este estudio de caso pretende comprender el fenómeno del discurso de odio contra las personas homosexuales y la comunidad LGBTQ+, sus dinámicas (causas y palabras/comportamientos implicados), así como las consecuencias para las víctimas y sobrevivientes. Además, tiene como objetivo proporcionar a las personas jóvenes contra-narrativas con las que puedan reaccionar ante este tipo de discurso de odio, entendiendo qué se debe hacer si lo experimentan o son testigos de una agresión. Los desafíos que plantea este estudio de caso son: la diferencia entre libertad de expresión y discurso de odio; cómo la ignorancia alimenta el discurso de odio contra la comunidad LGBTQ+; y cuáles son las mejores formas de reaccionar ante este tipo de discurso.

Important destacar:

La nueva narrativa se centra en cambiar las acciones y formas de pensar de los agresores, en lugar de castigarlos directamente. Utiliza la figura de modelos de referencia y su importancia en la construcción de una sociedad más tolerante. Se muestra cómo la educación —especialmente la educación no formal a través de la música y el entretenimiento— es clave para influir en los comportamientos de la juventud. La educación se presenta como una herramienta eficaz para sensibilizar sobre cómo las acciones o discursos discriminatorios, aunque "pequeños" o comunes, pueden tener un gran impacto sobre las personas marginadas. Además, esta narrativa destaca el papel de quienes son testigos de las agresiones y las posibles consecuencias positivas que puede tener el hecho de reaccionar ante una discriminación, como en este caso: denunciar la agresión y organizar un evento para concienciar tanto a los agresores como a toda la comunidad educativa sobre la discriminación (LGBTQ+/homofobia).

La situación pasa de ser punitiva a educativa. Aunque la agresión sigue teniendo lugar, esta narrativa se orienta a cambiar el comportamiento de los agresores, ayudándoles a comprender la gravedad de su acción, aprendiendo tolerancia y deconstruyendo prejuicios y discriminaciones hacia las personas LGBTQ+. De hecho, el punto de inflexión en esta narrativa es cómo los testigos pueden convertirse en actores activos en la lucha contra la discriminación, y cómo los modelos de referencia pueden influir poderosamente en las actitudes y puntos de vista de la juventud. Esta narrativa alternativa es relevante porque ofrece una solución positiva a la agresión, yendo más allá de simplemente abordar a los dos agresores: propone la organización de un evento que implique a toda la comunidad escolar.

La principal diferencia entre las acciones planteadas radica en cómo los agresores pueden cambiar su comportamiento si se dedica más tiempo a sensibilizar sobre la discriminación. La organización de actividades educativas que involucren a toda la comunidad (y no solo a los agresores) se presenta como una medida eficaz, aunque solo llegue a una parte de la población. En efecto, la narrativa también muestra cómo uno de los agresores continúa actuando de forma discriminatoria con total impunidad.

Qüestions principals:

- Com a justificació del seu acte d'odi, els dos joves afirmen que l'atracció entre persones del mateix sexe va en contra de la natura i és una elecció. Per tant, consideren que es mereixen ser "castigats" per això.
- Mostrar afecte en públic dins d'una parella del mateix sexe continua sent un tabú a la societat francesa, fet que posa les persones homosexuals en risc de ser víctimes de discursos d'odi i agressions físiques.
- Tot i que les noves generacions estan millor informades sobre l'orientació sexual i, en general, són més tolerants i obertes que les anteriors, els discursos d'odi continuen succeint amb freqüència entre joves.
- Aquest estudi de cas és rellevant perquè mostra un exemple concret de discurs d'odi motivat per l'orientació sexual de les víctimes, i posa de manifest les causes de l'acte: intolerància i violència nascudes de la ignorància i, per tant, de la por al desconegut. Aporta suficients detalls per permetre una anàlisi profunda del fenomen i una comprensió completa de les seves dinàmiques i conseqüències.

Contra-narratives:

Els agressors han de rebre un càstig per aquest comportament d'odi, com per exemple fer treballs en benefici de la comunitat. Les conseqüències dels seus actes s'han d'explicar de manera clara i oberta. L'atracció entre persones del mateix sexe no és una elecció, igual que l'orientació sexual en general no ho és. Les persones supervivents han de denunciar els agressors davant la direcció del centre educatiu per evitar que altres estudiants esdevinguin víctimes (o agressors). Els agressors han de demanar perdó, i el centre educatiu ha d'oferir als seus alumnes una educació sexual adequada.

Les víctimes també han de contactar amb associacions que treballin pels drets del col·lectiu LGTBIQ+ (com efectivament va passar en el cas d'en Thomas). El seu testimoni pot inspirar altres persones que pateixen discursos d'odi, però que potser no tenen el valor de denunciar-ho.

Les lliçons que podem aprendre d'aquest estudi de cas són que la ignorància i la manca d'educació en relació amb l'orientació sexual i l'atracció entre persones del mateix sexe alimenten la intolerància, fet que provoca que es produeixin actes de discurs d'odi.

A més, en aquesta situació concreta, hem d'entendre que es tracta efectivament de discurs d'odi, ja que va dirigit contra tota una comunitat i suposa una violació de les llibertats personals de la víctima.

Una Narrativa Alternativa:

En Thomas és un estudiant de secundària de 17 anys que viu a la Gironda; té xicot. Un dia, la parella es besa davant de l'institut, i dos companys del mateix centre presencien l'escena i els insulten. En Thomas i el seu xicot són agredits verbalment i físicament per aquests estudiants. Un d'ells fa que en Thomas es tapi intencionadament, mentre l'altre l'aplaudeix. En aquesta nova narrativa, un altre estudiant presència la situació i decideix acudir directament a l'oficina de l'orientador escolar per denunciar l'agressió i millorar la situació de l'alumnat LGTBIQ+ a l'institut.

En lloc de convocar directament els dos agressors a l'oficina de l'orientador, el testimoni proposa organitzar un concert amb l'aprovació de les víctimes. En aquesta nova narrativa, conviden una celebritat que dona suport activament als drets del col·lectiu LGTBIQ+. Un dels agressors és fan d'aquest artista i, després d'assistir al concert, comença a comprendre la gravetat dels seus actes i fins i tot intervé per aturar un acte homòfob d'un amic.

4.2.2 Estudi de cas a U.K

La Monique i els seus fills, originaris de Ghana, viuen al Regne Unit des de fa deu anys. Al principi, es van integrar bé a la regió de West Midlands. Els nens van aprendre anglès ràpidament i els veïns més propers van ser acollidors. La Monique va trobar feina en una escola local i estava satisfeta amb la seva decisió de venir al Regne Unit per oferir una vida millor a la seva família.

Les coses van començar a canviar en les setmanes prèvies al referèndum de la UE, el juny de 2016. Els nens van començar a patir hostilitat racista a l'escola i altres alumnes els deien que serien expulsats del país. L'assetjament va tenir un gran impacte en el seu benestar emocional: es van tornar retraïts, cosa que va afectar la seva confiança tant a l'escola com a casa.

Afortunadament, l'escola va acceptar la intervenció de l'associació local contra els delictes d'odi, que va proporcionar suport emocional a la família. Es van dur a terme tallers sobre l'assetjament escolar i el seu impacte en diverses classes. Això, juntament amb les mesures disciplinàries preses per l'escola, va ajudar a calmar la situació i va permetre que els fills de la Monique superessin el que havia passat.

Tanmateix, un cop es van conèixer els resultats del referèndum de la UE, la família va tornar a patir delictes d'odi. Per primera vegada des que va arribar al Regne Unit, la Monique va ser víctima d'insults racistes explícits. La van insultar amb els termes "nigger" ('negra') i "wog" (termini despectiu), i en una ocasió li van escopir i li van cridar: "Torna al teu país, no et volem aquí".

La Monique va començar a perdre la confiança en les amistats que havia construït al llarg dels anys. Es va tornar cada vegada més ansiosa, va deixar de sortir sola i va perdre la feina a causa del deteriorament de la seva salut física.

Els abusos racistes que la Monique i la seva família van patir no es poden separar del clima polític tòxic creat en les setmanes prèvies al referèndum de la UE.

La qüestió de la immigració va dominar els discursos polítics i les portades dels diaris. L'alarmisme va alimentar i legitimar l'hostilitat envers les comunitats ètniques i religioses minoritàries. La Monique i els milers d'altres víctimes que van patir odi abans i després del Brexit van ser abandonades per diversos polítics que van fomentar la por i l'odi amb finalitats polítiques.

Després d'intentar inicialment ignorar els abusos, la Monique va decidir denunciar els incidents a la policia. Va sentir que els agents van restar importància a la seva victimització perquè no havia denunciat els fets en el moment en què van passar. La Monique va continuar denunciant els delictes d'odi a mesura que els patia, però, un cop més, es va sentir decebuda per la resposta. Agents de suport comunitari de la policia van visitar la Monique en diverses ocasions i li van dir que no podien investigar els delictes d'odi perquè no hi havia testimonis independents. La policia va fallar en el seu deure, ja que no van prendre declaració a la Monique ni van recollir proves, com ara gravacions de càmeres de seguretat. Com a resultat de la seva victimització i de la seva experiència amb la policia, la Monique s'ha sentit aïllada, no desitjada i sense valor.

Contra-narrativa:

- Una revisió exhaustiva del marc legal sobre delictes d'odi al Regne Unit per avaluar si el sistema actual respon adequadament a les necessitats de les víctimes.
- Formació adequada per a tots els agents de policia perquè puguin identificar correctament els delictes d'odi, atendre les víctimes i donar-los suport de manera apropiada.
- Assignació de recursos als cossos policials i als governs locals per donar suport als professionals de primera línia en l'establiment i manteniment d'un diàleg significatiu amb les diferents comunitats
- Que els representants públics es pronunciïn en contra dels estereotips negatius cap a determinats grups i mobilitzin l'opinió pública contra la discriminació en qualsevol de les seves formes.
- Elaboració de programes formatius que millorin el coneixement dels agents de policia sobre els delictes d'odi en línia i augmentin la seva confiança per abordar aquest tipus de delictes.
- Ampliació de la llista de característiques protegides a tot el Regne Unit per incloure, com a mínim, el gènere, la situació socioeconòmica i l'edat; i que totes les característiques comptin amb la mateixa protecció legal.

Una Narrativa alternativa:

La Monique i els seus fills, originaris de Ghana, han viscut al Regne Unit durant deu anys. Al principi, es van adaptar bé a la regió de West Midlands. Els nens van aprendre anglès ràpidament i els veïns més propers van ser acollidors. La Monique va aconseguir feina en una escola local i estava contenta amb la seva decisió d'haver vingut al Regne Unit per oferir una vida millor a la seva família.

Les coses van començar a canviar en les setmanes prèvies al referèndum sobre la Unió Europea, al juny de 2016. Els nens van patir hostilitat racista a l'escola i altres companys els deien que els expulsarien del país. L'assetjament va tenir un gran impacte en el seu benestar emocional: es van tornar retraïts, cosa que va afectar la seva confiança tant a l'escola com a casa.

Creant espais més segurs per a l'alumnat i el personal educatiu

Afortunadament, l'escola va acceptar la intervenció de l'associació local contra els delictes d'odi, que va proporcionar suport emocional a la família. Es van impartir tallers sobre l'assetjament escolar i el seu impacte a diverses classes. Això, juntament amb les mesures disciplinàries adoptades per l'escola, va ajudar a calmar la situació i va permetre que els fills de la Monique superessin la seva difícil experiència.

No obstant això, després de conèixer-se el resultat del referèndum sobre la UE, la família va patir nous delictes d'odi. Per primera vegada des que havia arribat al Regne Unit, la Monique va ser víctima d'un abús racista explícit. La van anomenar "Nigger" i "Wog", en una ocasió, li van escopir i li van cridar: "Fes les maletes i torna al teu país, no et volem aquí". La Monique va començar a perdre la confiança en les amistats que havia construït al llarg dels anys. Es va tornar cada vegada més ansiosa, va deixar de sortir sola i va perdre la feina a causa del deteriorament de la seva salut física.

L'abús racista que van patir la Monique i la seva família no es pot separar del clima polític tòxic creat en les setmanes prèvies al referèndum de la UE.

La qüestió de la immigració va dominar els discursos polítics. Les portades dels mitjans van fomentar l'alarmisme i van legitimar l'hostilitat cap a les comunitats ètniques i religioses minoritàries. La Monique, juntament amb milers d'altres víctimes que van experimentar odi abans i després del Brexit, va ser abandonada per alguns polítics que van avivar la por i l'odi amb finalitats polítiques.

Després d'intentar inicialment ignorar els abusos, la Monique va decidir denunciar els incidents a la policia. Va sentir que els agents van minimitzar la seva victimització perquè no havia denunciat els fets en el moment en què van passar. La Monique va continuar denunciant els delictes d'odi a mesura que els patia, però, un cop més, va quedar decebuda amb la resposta rebuda. Agents de suport comunitari van visitar la Monique en diverses ocasions i li van dir que no podien investigar els delictes d'odi perquè no hi havia testimonis independents. La policia va incomplir el seu deure, ja que no va prendre declaració a la Monique ni va recollir proves com ara gravacions de càmeres de seguretat. Com a resultat de la seva victimització i de la seva experiència amb la policia, la Monique va acabar sentint-se aïllada, rebutjada i insignificant.

Va decidir que la millor manera d'actuar era fer-ho en línia, sense necessitat d'acudir a una comissaria, seleccionant el comtat o àrea on va ocórrer el delictes i utilitzant el formulari de denúncia corresponent. En aquest cas, la policia es va prendre molt seriosament el delictes d'odi, el va registrar i va iniciar una investigació. Van adoptar un enfocament proactiu i van buscar més proves per identificar signes d'hostilitat i intenció d'incitar a l'odi, amb la finalitat de donar suport al procés d'enjudiciament.

4.2.3 Estudi de cas a Grècia

L'any 2018 es va publicar de manera anònima una carta islamòfoba del consell de pares i tutors en la qual s'oposaven a l'admissió d'un nen iraquí en un jardí d'infants a l'illa de Quíos, Grècia.

La carta, escrita pels pares, manifestava el seu rebuig que el nen s'inscrivís al jardí d'infants local per provenir d'una comunitat de refugiats. Argumentaven que el nen no parlava grec i que la seva assistència seria problemàtica. A més, assumien que no estava vacunat, fet que —segons ells— posaria en risc la comunitat. També expressaven preocupació per la religió del nen, tement que això pogués tenir un impacte negatiu a l'escola, especialment perquè la seva matrícula coincidís amb la Pasqua ortodoxa grega.

Aquest estudi de cas reflecteix una situació de discurs d'odi contra un nen iraquí d'educació infantil. Impulsats per prejudicis xenòfobs i islamòfobs, els pares i el consell de tutors temien que el nen pogués influir negativament en els seus fills i fins i tot en els majors de la comunitat a diferents nivells. No obstant això, les seves preocupacions eren només suposicions no verificades en aquell moment.

Importante destacar:

El discurso de odio surgió por los prejuicios y estereotipos irreflexivos de los padres y del consejo de madres y padres del jardín de infancia hacia las personas refugiadas. Este estudio de caso examina los orígenes y consecuencias del discurso de odio para identificar sus estructuras. Muestra que los prejuicios y estereotipos pueden influir en las personas desde una edad muy temprana, tanto como testigos como víctimas. El caso pone de manifiesto cómo el discurso de odio xenófobo e islamófobo puede manifestarse en distintos niveles, como las creencias religiosas, la capacidad de comunicarse e interactuar con otras personas, o suposiciones sobre la higiene y la salud de las personas solicitantes de asilo.

Bajo la apariencia de preocupación, se difunden ideas discriminatorias. La supuesta preocupación por la seguridad de la comunidad niega al mismo tiempo derechos fundamentales del niño iraquí, como el acceso a la educación y el trato igualitario. Los autores del discurso de odio están convencidos de actuar correctamente. Evalúan que sus derechos son más importantes que los del niño y se presentan como benefactores de la comunidad para ganar aprobación pública y provocar una reacción.

El ejemplo representa una situación cotidiana que puede no ser identificada inmediatamente como discurso de odio. Muestra la importancia de observar más de cerca las interacciones diarias para visibilizar prejuicios personales. También demuestra cómo el discurso de odio puede tener consecuencias más profundas. En este caso, el niño iraquí no es capaz de comprender plenamente la situación, sin embargo, se ve afectado por ella. Este estudio de caso ayuda a construir ideas y sistemas que puedan apoyar a las víctimas del discurso de odio y desarrollar un programa de prevención a futuro.

Importante destacar:

La nueva narrativa se centra en los objetivos comunes de los padres, el personal del jardín de infancia y la familia iraquí: que el jardín de infancia sea un lugar donde los niños puedan aprender y jugar juntos. Transforma las preocupaciones de los padres en algo positivo y constructivo convirtiéndolas en preguntas: Viene de una cultura diferente. ¿Qué podemos hacer para apoyar su desarrollo? La situación pasa de ser negativa a positiva: al acoger las preocupaciones de los padres se revelan también sus inseguridades. Y al convertir las actitudes islamófobas originales en algo constructivo, la narrativa da lugar a una solución positiva en la que participan todos los actores implicados.

Además, la narrativa excluye de plano la opción de rechazar al niño del jardín de infancia, haciendo valer sin dudas sus derechos. La escuela, como institución, envía el mensaje de que el rechazo no es una opción. La principal diferencia es la forma en que se interpreta la acción. Esta narrativa opera con la idea de que en los pensamientos discriminatorios puede haber una parte mínima que refleje una preocupación real. En este caso, se trata del desafío que representa reunir culturas distintas en un mismo espacio educativo, incluyendo la necesidad de gestionar la situación para favorecer el desarrollo individual de cada niño.

El discurso de odio oculto en interacciones cotidianas sucede con más frecuencia de la que imaginamos. No se presenta únicamente en formas extremas, como declaraciones de activistas de extrema derecha amparadas en la libertad de expresión. Esto significa que la discriminación está más cerca de nosotros de lo que creemos.

Contra-narratives.

Els protagonistes, en aquest cas els pares i el consell escolar, van publicar obertament la carta. Per tant, podrien ser processats per les autoritats locals per discurs d'odi motivat per intolerància i prejudicis envers el nen a causa del seu origen migrant. La direcció del jardí d'infants podria qüestionar el discurs d'odi i les demandes discriminatories contingudes en la carta, i prendre les mesures apropiades. A més, es podria demanar al jardí d'infants que emetés un comunicat públic sobre l'incident. Les autoritats locals han de deixar clar que no toleren comportaments discriminatoris. Però això no sempre passa.

En l'àmbit individual, podria ser útil iniciar un diàleg durant la celebració de la Pasqua, de manera que ambdues parts tinguin l'oportunitat de conèixer-se millor. No obstant això, aquest procés sol desenvolupar-se pas a pas i només es pot iniciar si ambdues parts estan disposades i obertes a establir aquest diàleg.

El que queda més clar a través d'aquest estudi de cas és que els estereotips i prejudicis poden afectar fins i tot els nens petits. Aquests no han fet res activament per fomentar aquests prejudicis, però ja han experimentat l'impacte negatiu de creences externes. Això hauria de portar tothom a qüestionar els seus propis estereotips i com aquests influeixen en el seu comportament.

Una narrativa Alternativa:

Després de la inscripció d'un nen procedent d'una comunitat de refugiats, els pares d'altres nens expressen per escrit les seves inquietuds a la direcció del centre. La direcció del jardí d'infants reconeix les preocupacions dels pares relacionades amb la religió, la salut i l'idioma del nen. A partir d'aquestes preocupacions, es demana al personal del jardí d'infants que ofereixi al nou alumne el màxim suport possible, tenint en compte el seu context. Gràcies a la implicació dels pares, el personal del jardí d'infants es mostra positiu i confiat que podrà donar suport al nen en les seves necessitats individuals i integrar-lo de la millor manera possible al grup, que també se'n beneficiarà d'aquesta experiència intercultural.

4.2.4 Cas d'estudi a Espanya

Aquest estudi de cas està relacionat amb la pandèmia de la COVID-19. L'impacte de la pandèmia va més enllà de l'àmbit sanitari, i també es poden observar conseqüències negatives en aspectes socials, en augmentar la vulnerabilitat ja present en certs grups socials. La pandèmia ha provocat moltes pors. Algunes persones han reproduït discursos d'odi envers diferents col·lectius, arribant fins i tot a negar l'accés a l'atenció sanitària i a la informació sobre la pandèmia. Aquest esdeveniment va portar al confinament massiu de la ciutadania per minimitzar-ne la propagació.

Durant aquest temps, els canals de comunicació en línia i les xarxes socials es van convertir en els mitjans més importants d'informació i contacte amb l'exterior. La difusió del discurs d'odi a través de les xarxes socials va augmentar el risc, a causa de la velocitat de transmissió i propagació dels missatges. El grup més afectat ha estat la comunitat asiàtica, especialment les persones d'origen xinès. L'argument principal va ser culpar-los de la malaltia i de la seva propagació. Els atacs han anat dirigits tant a persones adultes com menors, fet que posa en risc la seguretat i la dignitat de moltes persones vulnerables (Toledo, 2020).

El cas que analitzarem va tenir lloc al març de 2020. Una persona influent va publicar una sèrie d'històries a Instagram en què afirmava que les persones d'origen xinès eren responsables de l'inici de la pandèmia, ja que "menjen qualsevol cosa que es mogui, sense ser conscients dels virus que pot tenir aquest menjar". Aquesta persona també va afegir que els xinesos no haurien d'estar a Espanya perquè continuarien propagant el virus, donant a entendre que les persones xineses automàticament porten el virus només per ser xineses. A més, va fer comentaris preocupants en què sostenia que l'Estat xinès havia creat el virus per iniciar una guerra biològica i utilitzar la seva població per infectar la resta de països. Per això, argumentava que caldria fer proves a les persones xineses i enviar-les de tornada al seu país abans que la situació empitjorés.

Qüestions principals:

En primer lloc, aquest discurs augmenta el malestar general, ja que es tracta d'una situació complexa amb conseqüències greus. Genera inestabilitat i inseguretat en la població, així com rebuig cap a la comunitat xinesa. Es fomenta el discurs d'odi, distorsionant la realitat, sense que cap usuari d'internet sembli qüestionar-ho.

Cal plantejar-se fins a quin punt les opinions dels anomenats influencers han aconseguit generar odi.

Contra-narratives:

Hauríem de substituir la nostra por al coronavirus pel vertader terror de no escoltar aquelles veus que emergeixen de discursos racistes. Veus que estan amagades darrere persones influenciades pel poder blanc (aquells amb "pell negra, màscares blanques") i que sovint es presenten com a exemples positius de suposada "integració", en contraposició a la "no integració" o la "integració problemàtica" d'altres migrants o comunitats racialitzades.

Atès que la norma sempre és homogènia (tot i que amb diferents nivells de legitimitat), la desunió de les diverses comunitats minoritàries basada en les seves diferències és perillosa, ja que les desviacions respecte a la norma són sempre múltiples, diverses i responen a necessitats diferents.

Les elits i les majories, així com les minories i els grups vulnerables, han de ser conscients de qui són i quina és la seva posició en el joc del poder: per molt que es digui que l'equilibri és impossible, serà la consciència històrica i comunitària —saber d'on partim i d'on venim— la que ens ajudarà a arribar a un lloc millor, on el poder institucional estigui distribuït de manera més equitativa.

Importante tener en cuenta:

La antropòloga Adia Benton explica cómo el alarmismo y el racismo en situaciones epidémicas son un patrón estrechamente vinculado al uso de chivos expiatorios o la denigración de quienes se consideran "los otros". Ciertos grupos sufren discriminación debido a su raza o lugar de origen, al ser vistos como diferentes, lo que los hace más susceptibles a la enfermedad y, en consecuencia, acaban padeciendo una doble discriminación. Esta causa del discurso de odio se forma a partir del racismo y la presión provocada por la situación, lo que deriva en comportamientos aún más racistas. Sin embargo, no debemos olvidar la diferencia entre querer prevenir la enfermedad (algo comprensible) y actuar con comportamientos xenófobos.

La asociación del coronavirus con el consumo de animales salvajes ha promovido en Occidente un discurso que culpa a las víctimas, estigmatizándolas por tener hábitos alimenticios diferentes. Se ha vinculado la enfermedad a una nacionalidad específica. Muchas personas siguen viendo a la población china como inferior y actúan de manera que les impide conocer realmente a estas personas. Esta ignorancia genera una falta de empatía y propicia la burla, los prejuicios y el estigma.

Este estudio de caso pretende mostrar cómo el discurso de odio puede dañar a grupos de la sociedad y cómo, a menudo, se produce desde el desconocimiento. El mayor reto que plantea es cómo determinadas situaciones pueden conducir a la reproducción del discurso de odio contra personas inocentes y vulnerar sus derechos y su integración social.

Sería importante reflexionar sobre hasta qué punto las respuestas xenófobas y racistas son síntoma de un sistema más amplio de desigualdad y exclusión (Giménez, 2020).

Narrativa Alternativa:

Aquest cas va passar el setembre de 2020, a l'inici del curs escolar, just després de les primeres onades de la pandèmia i els períodes de confinament. Una adolescent està fent scroll a Instagram quan veu una publicació d'una influencer culpant les persones xineses de la pandèmia de la COVID-19. Poc després, veu un dels seus companys de classe, que resulta ser d'ascendència xinesa. Li llença l'entrepà a terra i comença a culpar-lo de la situació, impeditint-li l'entrada a l'edifici.

Mentrestant, una professora presència l'escena des de l'interior de l'edifici i decideix intervenir. En preguntar què està passant a l'entrada, la noia, visiblement nerviosa, respon que ell portarà el virus a l'escola perquè és xinès i no pensa deixar-lo entrar. La professora li respon que ell porta el mateix que la resta: ha seguit totes les mesures sanitàries. Ni els seus trets ni el seu origen tenen cap relació amb la pandèmia, i li recorda que han de deixar els prejudicis fora en creuar la porta.

Al final, tots els companys entren junts a l'edifici, comprenent que la raça no té res a veure amb aquesta situació i que hem de reflexionar sobre allò que veiem a internet en comptes de difondre-ho sense pensar.

Importante destacar:

Con esta nueva narrativa, se pretende demostrar que no se puede culpar a un grupo concreto del brote de una enfermedad por sus hábitos alimentarios, aunque sean diferentes a los de nuestra propia cultura. Esta narrativa muestra lo importante que es ampliar nuestra perspectiva y no dejarnos influenciar por los estereotipos negativos que retratan los medios, especialmente en tiempos críticos, para frenar la propagación de discursos de odio. Es fundamental ofrecer visiones alternativas, datos verificables y teorías contrastadas para frenar los ataques relacionados con discursos de odio. El problema aparece cuando todas las "pequeñas historias" refuerzan una misma "gran historia", presentada como la única narrativa posible. Es habitual que las narrativas en línea adquieran vida propia porque los comentarios pueden hacerse de forma anónima o porque alguien con muchos seguidores en redes sociales (como un influencer) las ha difundido.

La solución principal pasa por eliminar el discurso de odio desacreditando y deconstruyendo las narrativas en las que se basa. Esto sirve para confrontar los comentarios realizados y fomentar la reparación de las ofensas causadas. Los Derechos Humanos deben ser respetados, y todas las personas merecen ser tratadas de manera justa. Debemos mostrar empatía y no juzgar a otras personas simplemente porque no compartimos los mismos valores culturales. Las diferencias no justifican la difusión de rumores odiosos contra un grupo. La diferencia clave radica en la actuación del profesorado, que actúa como mediador y ofrece una narrativa alternativa frente a la desinformación difundida en Instagram, que se basa en el odio hacia un grupo vulnerable durante la pandemia. Las narrativas alternativas tienen como objetivo enseñarnos a promover los Derechos Humanos y a ocupar espacio en internet con discursos positivos. Tanto personas individuales como comunidades activistas utilizan la red para desarrollar y difundir narrativas de esperanza y de defensa de los Derechos Humanos.

4.2.5. Estudi de cas a Itàlia.

El 28 d'abril de 2020, la reconeguda periodista italiana Giovanna Botteri, corresponent oficial de RAI UNO (el canal principal de la televisió pública nacional) a Pequín des dels inicis de la pandèmia de la Covid-19, va ser objecte d'un sketch còmic o satíric emès al popular programa televisiu *Striscia la Notizia*. La presentadora i exmodel Michelle Hunziker va introduir l'esquetx fent burla de l'aspecte poc arreglat de Botteri. La seva imatge ja feia temps que era objecte de bromes a les xarxes socials i monòlegs d'humoristes coneguts, centrades en els seus cabells grisos, el seu escàs (o nul) ús de maquillatge i els seus trets facials marcats. El segment ridiculitzava Botteri de manera "implícita" lloant irònicament la seva dedicació al treball per sobre de la seva aparença.

Es mostraven imatges de les seves diferents retransmissions des de la Xina, on apareixia sempre amb un jersei negre de coll en V i els seus característics cabells grisos, de vegades pentinats en onades que emmarcaven el rostre. Amb efectes de so de dibuixos animats —com timbres, bocines i xiulets—, l'esquetx defensava amb sarcasme el seu aspecte davant els atacs, dient que no importava si sempre portava el mateix jersei, ja que de tant en tant aconseguia rentar-lo i assecar-lo amb assecador.

L'esquetx no semblava un cas evident de "discurs d'odi" i podria haver passat desapercebut com un comentari banal més entre els molts que inunden diàriament els mitjans italians. Tanmateix, la polèmica mediàtica que va generar —especialment a les xarxes socials i programes de televisió— el va convertir en un fenomen molt més rellevant. L'atenció va provocar una onada de crítiques en línia cap als suposats "defectes" físics de Botteri, que en molts casos van degenerar en comentaris obertament ofensius.

Al mateix temps, el cas va reavivar el debat sobre el body shaming (humiliació per l'aspecte físic) i el sexisme profundament arrelat en la cultura italiana.

Contra-narratives

Botteri va emetre un comunicat animant a una reflexió constructiva sobre l'absurditat de les expectatives estètiques imposades a les periodistes televisives a Itàlia i, en general, a les dones treballadores:

«[...] Aquí a Pequín estic connectada a la BBC, considerada una de les millors i més fiables cadenes de televisió del món. Els seus periodistes són joves i grans, blancs, morenos, grocs i negres. Guapos i lletjos, prims o grassos. Amb arrugues, culs, nassos grans, orelles grans. [...] I ningú no diu res, ningú no comenta, a casa simplement escolten el que diuen. Perquè això és l'únic que importa, el que compta, el que s'espera d'un periodista. M'agradaria que totes i tots empenyéssim cap a un objectiu, un objectiu mínim: desmuntar models estúpids i anacrònics que ja no tenen raó de ser. [...]».

Després va afegir: «Trebalo com una boja, corro, no tinc temps ni ganes de pensar en el meu vestuari. [...] Sóc una dona normal. Faig periodisme, no entreteniment».

Podria ser útil introduir en l'imaginari col·lectiu una contra-narrativa que posi en valor els nombrosos èxits professionals de Giovanna Botteri. Ha estat testimoni i ha documentat alguns dels esdeveniments més importants de la història contemporània, els quals no tenen absolutament res a veure amb el seu aspecte físic. Tot i que la seva professionalitat mai no va ser qüestionada de manera directa, sí que s'insinuava que la seva aparença —que no és altra cosa que «normal» i sense disculpes— tenia la mateixa importància (o fins i tot més visibilitat) que la seva puntualitat, rigor i profunditat informativa.

Una narrativa alternativa podria explicar la història d'una dona que encarna el paper complex i multifacètic de les dones a la societat, especialment d'aquelles que treballen, que són creatives, autònomes o emprenedores. Una figura històrica que pot inspirar, i que representa el potencial femení d'afirmació, autorrealització i independència personal i econòmica.

Parlem de Christine de Pizan, considerada la primera escriptora professional de l'Edat Mitjana, la primera historiadora secular de França i autora d'algunes de les primeres obres de literatura feminista. Nascuda a Venècia, la seva família es va traslladar aviat a la cort del rei Carles V de França.

El seu marit (amb qui compartia un matrimoni concertat però feliç) va morir de pesta, deixant-la vídua i en una situació econòmica complicada, responsable de la cura dels seus tres fills, la seva mare i la seva neboda. Christine es va negar a tornar a casar-se i, sense mitjans per mantenir-se, va decidir dedicar-se a l'escriptura. Es va convertir en una de les autores més exitoses d'una època en què les arts, la literatura, la cultura i la vida pública eren un espai exclusiu per a homes privilegiats, rics, educats, aristocràtics —i blancs—.

Per tant, malgrat la pressió social per tornar a casar-se, les normes culturals extremadament restrictives respecte al rol de les dones, el limitat accés a l'educació i els desafiaments financers i personals que va haver d'afrontar, Christine va aconseguir l'èxit gràcies a la seva creativitat, a la seva feina professional i a la seva dedicació a l'escriptura. A més, es va convertir en una líder, assegurant-se d'emprar dones miniaturistes i copistes per produir els manuscrits de les seves obres.

En aquest cas, en lloc d'imaginar una versió diferent de la història de Christine, els i les joves participants en el projecte RAISE! van decidir escollir un altre personatge, explicar una història diferent, produir una narrativa alternativa i destacar els factors que van contribuir a l'èxit positiu del personatge en la història, en lloc de centrar-se en les circumstàncies negatives del cas d'estudi.

La nova narrativa busca difondre la història d'una figura històrica important però poc coneguda, el seu exemple pot utilitzar-se per representar les dones com a persones multifacètiques: individus creatius, professionals competents, mares, esposes, líders... A més, el fet que Christine fos una dona de l'Edat Mitjana reforça l'eficàcia de la narrativa. La seva història posa de manifest la poderosa innovació que va suposar la seva figura en una època en què gairebé no existien els conceptes de feminisme i empoderament femení. És una dona "fora del seu temps", la qual cosa la situa en una categoria que transcendeix les nocions preconcebudes i les fronteres culturals i geogràfiques. Més que un simple personatge històric, es presenta com una figura forta i inspiradora, amb la qual qualsevol dona que s'enfronti als mateixos problemes pot identificar-se, sentir-se reflectida, animada, empoderada i inspirada.

Qüestions principals:

Accés a l'educació, igualtat d'oportunitats i la importància d'un sistema de suport sòlid.

Christine va tenir accés a la famosa biblioteca del palau reial i als centres d'educació i d'activitat intel·lectual de la seva època. A més, el seu pare la va recolzar fermament des de petita perquè seguís formant-se i afirmant la seva independència.

Apoderament i la importància de la representació.

Per a cadascun dels seus llibres, Christine establia el pla editorial i iconogràfic: sempre hi apareix representada, molt reconeixible, amb el mateix vestit blau i el tocadís característic, envoltada de llibres al seu estudi. Veure dones —i, sobretot, animar les dones a veure's a si mateixes— com a persones multifacètiques i capaces és crucial perquè puguin:

- reaccionar de manera positiva davant situacions de discriminació, misogínia o discursos d'odi
- superar aquelles normes socials que poden percebre's com a límits
- vèncer els obstacles imposats per les circumstàncies o per altres persones
- afirmar la seva dignitat, el seu valor i les seves capacitats com a dona, com a professional i com a persona

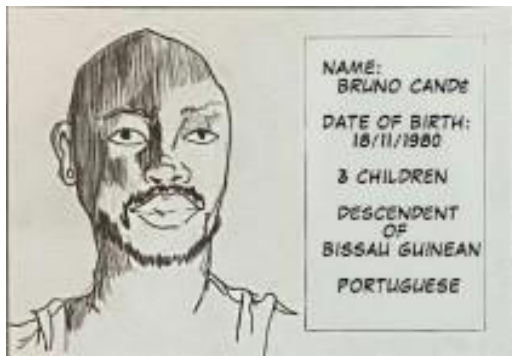
Valoració i cultiu de les competències visibles i invisibles existents.

Christine va començar a escriure poesia per distreure's després de la mort del seu marit. Després, els seus poemes van ser ben rebuts i algú li va començar a encarregar sonets per a ocasions socials, fet que li va permetre convèncer-se que podia guanyar-se la vida amb el seu talent i iniciar la seva carrera.

Si es cultiven, les passions, els somnis, la creativitat i les habilitats personals poden convertir-se en una base sòlida perquè qualsevol persona pugui assolir l'èxit professional i personal.

4.2.6. L'estudi del cas a Portugal

El 25 de juliol de 2020, Bruno Candé, un jove actor negre portuguès, va ser assassinat per un home portuguès blanc de 80 anys.

Segons SOS Racisme, el crim va estar motivat per l'odi. Diverses fonts van assenyalar que el mateix home ja havia proferit insults racistes uns dies abans i havia amenaçat Bruno de mort.

El discurs d'odi i el crim d'odi van tenir lloc mentre Bruno estava assegut en un banc a l'avinguda de Moscavide, a prop del Parc das Nações, a Lisboa.

La Fiscalia va acusar Evaristo Marinho d'homicidi amb motivació d'odi racial, i el maig de 2021, Evaristo va confessar l'assassinat davant del Tribunal Penal de Loures.

Qüestions principals:

Vam escollir aquest episodi per a l'estudi de cas perquè mostra clarament la importància d'abordar el discurs d'odi, ja que pot derivar ràpidament en una situació violenta o, fins i tot, en un crim d'odi.

Els problemes i qüestions que planteja aquest estudi de cas són els següents:

- La urgència de comprendre els senyals que indiquen quan un discurs d'odi pot desembocar en un crim d'odi.
- La importància que la legislació nacional consideri el factor racial, de gènere o altres com a agreujants en els casos d'assassinat.
- La necessitat de sensibilitzar sobre el discurs d'odi i el racisme a Portugal.
- La dificultat de monitorar el discurs d'odi i d'apoderar les persones perquè reaccionin adequadament.

Contra-narratives:

No vam poder trobar el discurs d'odi racista específic que va precedir l'assassinat de Bruno Candé. Atès que allò que li va passar té el seu origen en un problema sistèmic i més ampli a Portugal (i al món), vam decidir centrar-nos en aquesta part de l'estudi de cas: el discurs d'odi declarat per André Ventura, líder del partit polític portuguès "Chega":

«La veritat sempre preval. Gairebé el 90 % de la comunitat gitana viu d'altres coses' que no són la seva feina. Fins que no entenguem el problema de la marginació i de la no integració deliberada, això continuarà empitjorant.»

El Consell d'Europa ha considerat que el discurs d'odi proclamat per líders de partits polítics i altres influenciadors és encara més greu. A causa de la seva capacitat d'abast i influència, aquestes persones haurien de tenir més cura amb les seves paraules, tant parlades com escrites.

Aquests líders reforcen la idea dominant que els estrangers, les persones gitanes, les persones negres i altres minories són responsables dels problemes socials i han de ser excloses.

Pel que fa a les accions concretes per abordar el discurs d'odi, en el cas d'André Ventura va ser sancionat amb una multa de 438,81 € (sentència imposada per la Comissió per a la Igualtat i contra la Discriminació Racial, CICDR).

Altres accions podrien ser demanar als líders polítics que pronunciïn discursos alternatius al discurs d'odi, o bé dur a terme campanyes que involucrin diverses persones per crear narratives alternatives.

La principal lliçó d'aquest estudi de cas és que el discurs d'odi és perillós i ha de ser abordat adequadament. Aquest article és un exemple d'una pàgina informativa que intenta oferir informació veraç sobre un altre cas de discurs i campanya d'odi contra una dona negra i ciutadana portuguesa, Joacine Katar Moreira, qui va ser elegida per formar part de l'Assemblea de la República.

Important destacar:

Este estudio de caso pretende abrir un diálogo sobre el racismo y el discurso de odio racista en Portugal, un país con un pasado colonialista y un papel clave en el comercio de esclavos bajo la narrativa de los "descubrimientos". Nuestro objetivo es demostrar que el discurso de odio puede desembocar en crímenes de odio y, por tanto, debe abordarse como un asunto importante y como una cuestión de derechos humanos. En Portugal, persiste una mentalidad racista que pocas personas se atreven a reconocer y aceptar. A menudo se manifiesta en forma de microagresiones y actitudes condescendientes: infantilización, humor y lenguaje, por mencionar algunos ejemplos. Hasta ahora, el sistema público de educación ha reforzado esta narrativa de "descubrimientos" y "conquistadores", que presenta al pueblo portugués —principalmente hombres blancos y miembros de la Iglesia Católica que participaron en estas misiones— como valientes y heroicos. Los principales desafíos que enfrentamos son reconocer este racismo interiorizado y las microagresiones que impregnan la vida cotidiana. Estas contribuyen a generar la idea de que el asesinato de Bruno es un caso aislado, en lugar de un problema estructural y real que debemos abordar.

Una narrativa alternativa:

Un cop més, aquesta qüestió ens porta a la narrativa i el discurs polític d'André Ventura contra el poble gitano. Per utilitzar adequadament el seu privilegi, els polítics haurien de crear conscientment narratives alternatives que combatin el discurs d'odi. En aquest cas, una narrativa alternativa que contribueixi a generar sentiments i resultats diferents en les interaccions quotidianes i en l'àmbit institucional podria ser:

“Tots naixem diferents però iguals en drets. A Portugal i a Europa, la comunitat gitana continua intentant trobar el seu lloc enmig de moltes dificultats. Conèixer la història del poble gitano és necessari per entendre les seves necessitats i treballar plegats cap a una veritable cultura d'entesa mútua, acceptació i inclusió. Molts membres de la comunitat gitana estan disposats a mediar i a impulsar aquest procés; hauríem de conèixer-los millor.

A Portugal existeix un problema estructural de subsidiació que afecta moltes persones, independentment del seu origen cultural o ètnic. Aquesta subsidiació desautoritza les persones, generant un cicle generacional de dependència de subsidis i pobresa. D'altra banda, crea en la població general una sensació d'abús i desavantatge, alimentant la desconfiança i l'odi entre ciutadans.

Ens hem de recordar a nosaltres mateixos, i a la ciutadania portuguesa en general, que la pobresa i la discriminació són problemes sistèmics que hem d'abordar tenint en compte la complexitat de les societats contemporànies. Començant per posar-nos al lloc de l'altre, sent empàtics i amables. I si fossis tu o algú a qui estimes? Continuaríes plantejant el problema de la mateixa manera?”

Aquesta nova narrativa intenta sensibilitzar sobre la complexitat del tema de la inclusió del poble gitano i oferir una visió més realista dels problemes subjacents.

Qüestions principals:

Les tres solucions o camins que es desprenen de la narrativa anterior són:

- Aprendre la història del poble gitano i la història mundial en general, per comprendre els motius i la complexitat dels problemes.
- Ser empàtic; posar-se al lloc de l'altre per intentar veure la situació des d'una altra perspectiva
- Observar els problemes des d'una perspectiva més àmplia.

Aquesta narrativa és rellevant perquè genera un terreny favorable a l'obertura, a la comprensió dels problemes en lloc del judici, i connecta amb l'assassinat de Bruno Candé. És el tipus de narrativa que combat el discurs d'odi i el crim d'odi.

La principal diferència rau en el discurs que s'utilitza i en el codi no verbal emprat.

5. SEGUEIX ELS LÍDERS!

5. Segueix els líders!

En aquest capítol hi trobaràs accions pràctiques i consells considerats per l'aliança **RAISE!** com a **Bones Pràctiques**, que poden servir-te de guia, eines útils i exemples. Estan pensats per animar qualsevol persona activista a actuar per provocar canvis socials dins la seva comunitat.

5.1 Bones Pràctiques

5.1.1 Estudiants units contra els estereotips sexistes

Aquesta iniciativa es va dur a terme en col·laboració amb el CEMEA de Guadalupe. Estudiants d'educació secundària es van unir per organitzar el festival de cinema "Festival cinématographique d'Elles en Ils" amb el tema: «Els estereotips: on som?»

El festival va tenir lloc del 25 al 27 de novembre de 2015 en un cinema local.

Els estudiants i el seu professorat van mantenir reunions periòdiques per organitzar el festival. L'associació va treballar als instituts de tota la regió per informar i sensibilitzar els joves sobre els estereotips, els prejudicis de gènere i la violència.

Objectius i fites:

- Sensibilitzar sobre la lluita contra els estereotips, en particular els estereotips sexistes.
- Provocar reaccions constructives i eliminar la imatge errònia que es té de l'alumnat mitjançant activitats lúdiques i interactives relacionades amb els estereotips de gènere.
- Promoure l'evolució de les mentalitats.
- Informar i educar la joventut sobre aquestes qüestions.
- Establir tallers de vídeo per produir un curtmetratge educatiu distribuït a tot l'alumnat i a les seves famílies.

Qui va dur a terme l'activitat?

L'Association Initiative Eco és una associació francesa segons la llei 1901, amb seu a Guadalupe, la missió de la qual és lluitar contra el discurs d'odi.

On i quan va tenir lloc l'activitat?

Des del setembre de 2014 fins al desembre de 2016, el projecte es va desenvolupar en diversos instituts de la regió de Basse-Terre, a Guadalupe.

Quant de temps estava previst que durés?

El projecte es va dur a terme durant dos anys i va finalitzar el desembre de 2016.

Grup objectiu:

El projecte estava dirigit a estudiants d'educació secundària de Guadalupe, a la regió de Basse-Terre.

Quantes persones hi van participar (líders i grups objectiu)?

Com van reaccionar els grups objectiu davant de l'activitat?

Les reaccions van ser positives, ja que l'alumnat va expressar amb facilitat el seu punt de vista respecte a aquests estereotips.

Resultats: (eficàcia i transferibilitat)

Aquest experiment va revelar que els estudiants tenien una visió negativa de la relació entre homes i dones. També va posar de manifest la importància d'oferir activitats que ajudin a enfortir l'autoestima de les noies joves.

Lliçons que es poden aprendre d'aquesta pràctica:

Vam observar que l'alumnat no sempre és conscient de l'impacte dels estereotips sobre les dones. La majoria no sabia que els estereotips afecten directament la vida de les víctimes.

5.1.2. Proyecto Abdullah-X

El projecte Abdullah-X té com a objectiu proporcionar contingut innovador i robust en format animat/multimèdia per construir resistència davant de les narratives extremistes i l'atractiu de la radicalització.

Abdullah-X és la imatge animada d'un adolescent musulmà que busca la seva identitat i el seu lloc a la societat. El personatge presenta aparences canviants per reflectir que no és una persona en concret, sinó que podria ser qualsevol que lluita amb qüestions d'identitat, fe, pertinença, sentit del deure, greuges, injustícia, confusió, etc. El missatge és més important que l'aparença del personatge.

L'elecció d'utilitzar un personatge fictici prové de l'observació que molts extremistes fan servir la seva narrativa per crear una realitat alternativa amb la qual els joves interactuen en línia, des de la intimitat de les seves habitacions.

L'objectiu d'Abdullah-X és desafiar radicalment els missatges extremistes en línia mitjançant coneixement especialitzat, contundent i sòlid. Però també, tenint en compte gran part del contingut extremista, oferir entreteniment, compromís i alimentar la curiositat dels joves.

Abdullah-X es considera un mètode de prevenció, no només en línia sinó també fora de línia a les escoles.

Abdullah-X es pot trobar a YouTube: <https://www.youtube.com/user/abdullahx>

Objectius i fites:

- Proporcionar contingut innovador i robust en format animat/multimèdia per crear resistència davant narratives extremistes i l'atractiu de la radicalització.
- Desafiar radicalment els missatges extremistes en línia utilitzant coneixement especialitzat, sòlid i contundent.
- Proporcionar narratives alternatives.
- Educar els joves.
- Crear vídeos animats.
- Oferir entreteniment, compromís i alimentar la curiositat dels joves.

Qui va dur a terme l'activitat?

Una ONG amb seu al Regne Unit, actualment autofinançada.

On i quan va tenir lloc l'activitat?

El Regne Unit – disponible en línia. Gener de 2012.

Quant temps estava previst que durés?

Entre 2 i 3 hores.

Grups objectiu:

- Joves/alumnes/estudiants
- Organitzacions comunitàries locals/ONG
- Usuaris en línia

Quantes persones hi van participar (líders i grups objectiu)?

60,000

Com van reaccionar els grups objectiu davant l'activitat?

S'utilitzen els personatges per explorar i analitzar el cas. És una forma indirecta de reflexionar sobre la seva situació.

El grup objectiu va reaccionar bé perquè aquest exercici no era confrontatiu. Els va resultar més fàcil crear el personatge. També va ser interessant analitzar les similituds i diferències entre els personatges.

Va sorgir el tema de les etiquetes i els estereotips:

- Què creus que pot fer la societat per prevenir això?
- Quin és el paper dels testimonis, la comunitat, els treballadors juvenils, la família, els amics?

Fer servir una etiqueta pot ser perjudicial per a les persones i transmet el missatge que el comportament d'una persona no canvia d'una situació a una altra, que és fix i que és poc probable que millori amb el temps.

L'ús d'etiquetes pot suggerir que el discurs d'odi és només "culpa" de la persona i permet ignorar altres factors que contribueixen a aquest comportament.

Tots els personatges tenen necessitats de suport per construir acceptació, tolerància i comprensió.

Resultats (eficàcia i transferibilitat):

Es requereix finançament sostenible per mantenir una campanya animada en línia. Aquesta necessitat és un repte en aquest àmbit d'especialització.

El concepte d'utilitzar personatges animats en missatges contraris en línia pot ser transferit a altres creadors de contingut.

Els personatges i les històries han de ser recognoscibles per al públic objectiu.

Lliçons a aprendre de la pràctica:

Aquesta pràctica va mostrar com utilitzar personatges ficticis pot ser una eina útil i un desencadenant perquè els participants s'identifiquin amb les característiques dels personatges.

5.1.3 Curs de formació Dramatize!

Durant Dramatize!, els participants van perfeccionar les seves competències professionals. Van aprendre a treballar amb els següents mètodes: Teatre de l'Oprimit (Augusto Boal), Teatre d'Improvisació (Keith Johnstone), Escriptura Escènica (Lorenz Hibbe), Teatre Biogràfic (Maike Plath), Didàctica en l'Educació Teatral (Anklam, Meyer, Reyer), Moviment Corporal i Dansa (Butoh), Teatre Playback (Johnathan Fox). A més, van practicar la construcció d'equip a través del teatre, col·laborant amb el Model de Competències del Formador de l'Estratègia Europea de Formació, mitjançant el qual es pot avaluar el progrés i desenvolupament individual. Els Drets Humans van ser un tema central en totes les activitats. Al final del programa, els participants van desenvolupar els seus propis tallers sobre Drets Humans utilitzant els mètodes teatrals apresos durant la formació. A més, es va elaborar un fulletó amb el contingut metodològic de la formació per compartir-lo amb els participants.

Objectius i fites:

La formació va tenir com a objectiu capacitar treballadors juvenils i altres professionals per aprendre a utilitzar metodologies teatrals en l'educació en Drets Humans (DDHH). La trobada buscava equipar els educadors amb diversos mètodes teatrals, oferint una oportunitat per explorar com poden integrar aquestes metodologies en el seu entorn de treball. El curs va crear una atmosfera oberta d'aprenentatge mutu des de cada professió, amb el teatre com a mitjà central.

Qui va dur a terme l'activitat?

L'organització "Culture.World.Me." (<https://www.cultureworldme.com/>) va organitzar el projecte, i dos formadors d'aquesta organització, amb experiència en metodologies teatrals, van impartir l'activitat juntament amb dos formadors de l'organització Musilabus (<http://fundacionmusilabus.com/>). Aquests últims utilitzen eines com la improvisació com a mitjà per desenvolupar la creativitat individual.

On i quan va tenir lloc l'activitat?

L'activitat va tenir lloc entre agost i setembre de 2019 als Muntanyes Carpates, a prop d'Ivano-Frankivsk, Ucraïna.

Quant temps estava previst que durés?

La formació en si va durar vuit dies. La preparació i les activitats de seguiment del projecte van durar un total de vuit mesos (de maig a desembre de 2019).

Grups objectiu:

Els principals grups destinataris de la formació van ser treballadors juvenils i altres professionals que treballen amb grups en contextos socials o educatius.

Quantes persones hi van participar (líders i grups destinataris)?

La formació va comptar amb la participació de trenta persones de sis països (Ucraïna, Rússia, Bielorrússia, Xipre, Itàlia i Alemanya), inclosos quatre formadors/facilitadors.

Com van reaccionar els grups objectiu davant l'activitat?

El retorn dels participants va ser extremadament positiu: tota l'atmosfera de la formació es va desenvolupar en una zona remota on els participants podien sempre connectar amb la natura durant els seus descansos. Es va mencionar l'alta qualitat de la formació i els diferents mètodes que es van discutir i posar en pràctica. A més, els comentaris van destacar la importància dels enfocaments pràctics presents a la formació. Aquests van ajudar els participants a comprendre les diferents metodologies i en l'aplicació pràctica de l'experiència dissenyant els seus propis tallers al final.

Resultats (eficàcia i transferibilitat):

El mateix projecte i els comentaris dels participants i organitzacions implicades van demostrar que les metodologies creatives utilitzades com a eines d'aprenentatge per a continguts sobre

DDHH són un mitjà eficaç per a l'educació en Drets Humans en general. L'enfocament únic, incorporat en totes les metodologies, es presenta com una base per a la interacció humana, sense estereotips ni prejudicis, fet que és una qualitat clau en el treball de DDHH per superar les barreres individuals.

La transferibilitat del projecte es basa en el seu enfocament pràctic. Com que els participants van provar activament les metodologies i van implementar els seus propis tallers al final del projecte, la transferència del que s'ha après va començar en aquell moment. D'aquesta manera, va ser més fàcil per als participants aplicar els resultats de l'aprenentatge en la seva feina diària. El manual creat pels formadors proporciona un suport addicional, ja que resumeix en profunditat els exercicis i pràctiques realitzats durant la formació.

Lliçons a aprendre de la pràctica:

Les lliçons que es poden extreure de l'anàlisi d'aquesta pràctica són la importància dels enfocaments actius en la formació, perquè sigui més fàcil per als participants transferir les metodologies experimentades a la seva vida diària. Fer que els participants realitzin els seus tallers ja durant el curs de formació reforça aquest punt. A més, s'ha observat a través dels comentaris dels participants quina importància té l'atmosfera d'aprenentatge en qualsevol situació. Els participants van poder connectar amb la natura i relaxar-se gràcies a una ubicació enmig de la natura, fet que va influir en tota la formació, impactant sens dubte en el resultat global de l'aprenentatge.

5.1.4 Save a Hater

ACCEM és una organització espanyola sense ànim de lucre, aconfessional i apartidista, la missió de la qual és defensar els drets fonamentals, l'atenció i el suport a les persones que pateixen o estan en risc d'exclusió social. Amb aquesta campanya, s'han utilitzat diferents eines per erradicar els discursos d'odi que s'originen per raons de gènere, religió, origen, nacionalitat, orientació i identitat sexual, opinió o pertinença a un grup social.

Les eines utilitzades, disponibles a la seva pàgina web, consisteixen en:

- Un test per assegurar-nos que no participem en discursos d'odi, fins i tot sense adonar-nos-en.
- Un manual per identificar i argumentar contra els discursos d'odi.
- Una narrativa per contrarestar dades falses i desinformació.
- Detectius de la xarxa, és a dir, diversos portals d'internet com Maldita.es, Newtral, etc., que desmenteixen informació falsa que circula a la xarxa i crea un ambient d'odi cap a certs grups.
- Stickers per WhatsApp per frenar l'odi als grups.
- Memes i vinyetes, perquè una imatge val més que mil paraules: es proporcionen vinyetes i memes per descarregar i compartir a les xarxes socials.
- Tallers participatius per ajudar a distingir què és important i real del que és superflu o directament fals, i resoldre dubtes que puguin sorgir en aquest procés.

Objectius i metes:

La campanya té com a objectiu proporcionar eines, informació, vídeos i enllaços per combatre el racisme, la xenofòbia, la misogínia, l'homofòbia i la difusió de continguts falsos.

On i quan va tenir lloc l'activitat?

El projecte va començar el 2018 i segueix actiu avui dia. Els tallers es realitzen en línia.

Quant temps estava previst que durés?

No té una data concreta de finalització, però es pretén que duri el màxim temps possible mentre estigui disponible a la web.

Quantes persones hi van participar (equips i grups objectiu)?

El grup objectiu d'aquesta campanya són els "haters", és a dir, aquells que utilitzen la violència a les xarxes socials i al món digital per atacar altres persones. És difícil saber quantes persones han estat assolides, però cal tenir en compte que aquesta campanya ha estat desenvolupada per una de les entitats més influents en l'àmbit.

Com va reaccionar el grup objectiu a l'activitat?

Les publicacions van arribar almenys a dues-centes persones, totes elles van reaccionar positivament amb un "m'agrada" i compartint el contingut del lloc web.

Resultats (eficàcia i transferibilitat):

Gràcies a les eines que ofereix la web, com el test o el manual, és possible detectar què hem de millorar en nosaltres mateixos, i també com reaccionar davant la desinformació utilitzant arguments reals i verificats.

Lliçons per aprendre de la pràctica:

Podem aprendre a utilitzar eines en línia que poden arribar a qualsevol persona des de qualsevol lloc, sense necessitat d'estar a la mateixa regió. Un altre punt fort és que aquest projecte d'ACCEM utilitza eines que la gent —especialment els joves— fa servir diàriament, com memes, vinyetes, tuits i stickers. Així, poden combatre el discurs d'odi i la desinformació de forma immediata i eficaç en el seu dia a dia.

El projecte C.O.N.T.R.O. té com a objectiu frenar els discursos d'odi en línia mitjançant una campanya intensiva i dirigida de sensibilització i comunicació. Busca donar resposta a les diferents formes de discriminació que circulen per internet i, per tant, combatre, prevenir i informar sobre el discurs d'odi. Per a això, contribueix a la lluita contra el racisme, la xenofòbia i altres formes d'intolerància presents a internet.

A més, el 10 de desembre de 2020, Dia Internacional dels Drets Humans, el projecte va organitzar un seminari en línia titulat "L'odi mai no és neutral: drets humans i lluita contra l'odi". Aquest seminari va comptar amb diverses figures institucionals i va ser una oportunitat per reflexionar i debatre sobre els discursos d'odi en línia. També va servir com a llançament de la campanya "L'ODI MAI NO ÉS NEUTRAL". <http://www.unar.it/control>

Objectius i metes:

A través d'una primera fase d'investigació sobre els discursos d'odi en línia i sobre les millors estratègies per contrarestar-los, seguida d'una campanya específica de comunicació i sensibilització, el projecte busca establir una metodologia comuna i eficaç per combatre l'odi en línia.

Gràcies al projecte C.O.N.T.R.O., el promotor UNAR (Oficina Nacional contra la Discriminació Racial) ha pogut reforçar la col·laboració amb els principals actors nacionals implicats: el Ministeri de Justícia, les forces de seguretat i les xarxes d'ONG.

Qui va dur a terme l'activitat?

Finançat pel Programa R.E.C. – Drets, Igualtat i Ciutadania de la Comissió Europea 2014–2020. Coordinat per UNAR (Oficina Nacional contra la Discriminació Racial) – <http://www.unar.it> – en col·laboració amb l'I.R.S. (Institut d'Investigació Social) – <https://www.irsonline.it>

La U.N.A.R. és l'oficina designada pel Govern italià per promoure la igualtat de tracte i reprimir la discriminació racial i ètnica, amb l'objectiu de garantir la igualtat per a tota la població, independentment del seu origen ètnic o racial, edat, creences religioses, orientació sexual, identitat de gènere o discapacitat. Gestiona casos i esdeveniments relacionats amb la discriminació, estudia possibles solucions, promou la cultura del respecte pels drets humans i la igualtat d'oportunitats, i proporciona assistència pràctica a les víctimes.

L'I.R.S. és una cooperativa independent sense ànim de lucre amb més de 45 anys d'activitat. Les seves accions inclouen investigació a escala italiana i europea, consultoria, avaluació i formació.

On i quan va tenir lloc?

Com que l'I.R.S. va dur a terme la major part de les activitats en línia, és difícil estimar el nombre exacte de persones implicades o la seva ubicació. El projecte es va desenvolupar arreu d'Itàlia, tot i que la majoria d'actes presencials van tenir lloc a Roma durant els dos anys del projecte (2018–2020).

Quant temps estava previst que durés?

2 anys (2018–2020)

Grups objectiu

- Agents del sistema educatiu
- Autoritats públiques
- Tercer sector
- Públic general usuari d'internet

Quantes persones van participar (equips i grups objectiu)?

És difícil estimar el nombre exacte de persones implicades, ja que no hi ha cap informe públic disponible. El projecte va adoptar un enfocament altament digital i en línia, desenvolupant-se en l'àmbit nacional.

Com van reaccionar els grups objectiu?

S'estima un augment del nivell de consciència del públic general sobre els discursos d'odi en línia i, per tant, una millora en la prevenció i lluita contra aquests fenòmens. Tot i això, és difícil mesurar l'impacte amb precisió.

Resultados (eficacia y transferibilidad):

El projecte va generar els següents resultats:

- **Mapatge de les principals metodologies italianes i europees** per identificar i analitzar els discursos d'odi relacionats amb la discriminació racial:
Mappatura delle principali metodologie italiane ed europee per l'individuazione e l'analisi degli "hate speech" con riferimento all'ambito della discriminazione razziale
- **Mapatge de les estratègies de contra-narrativa més efectives** per combatre l'odi en línia:
Mappatura delle principali metodologie italiane ed europee di contronarrativa per il contrasto degli "hate speech online"
- **Presentació d'experiències i metodologies contra-narratives** a nivell nacional i europeu:
Schede di presentazione delle principali esperienze/metodologie italiane ed europee di contronarrativa per il contrasto degli "hate speech online"
- I potser el més rellevant: l'**informe final** del projecte: *Il contributo del progetto CONTRO all'analisi del fenomeno dell'odio online e alla definizione di possibili soluzioni*

El projecte també va desenvolupar una campanya en línia basada en vídeos, titulada L'ODIO NON È MAI NEUTRO (en català, L'ODI MAI NO ÉS NEUTRAL).

La campanya es va basar en un experiment social: una càmera oculta gravava persones en una sala d'espera mentre uns actors (en la seva majoria joves de grups vulnerables, com ara joves racialitzats) els mostraven missatges d'odi reals que havien rebut aquell mateix dia a les seves xarxes socials. La víctima demanava a les persones presents que expliquessin i interpretessin aquests missatges.

Les reaccions van variar: des d'indignació i denúncia als cossos policials fins a consells per ignorar el contingut. Tots els vídeos, juntament amb les retransmissions en directe del seminari, els esdeveniments i les activitats formatives del projecte C.O.N.T.R.O., es poden veure al canal oficial de YouTube de U.N.A.R.

Eficàcia i transferibilitat

Els principals assoliments del projecte van ser:

- a) Recollida de dades i una millor comprensió del fenomen, proporcionant una base sòlida per a futures iniciatives.
- b) Producció de narratives reals i personals dins de la seva campanya audiovisual, que va permetre una connexió directa amb l'audiència.
- c) Prova de la seva transferibilitat: el projecte de continuïtat "Reason", que aprofundeix en les solucions i estratègies implementades.

Lliçons que es poden aprendre de la pràctica

- La importància d'una investigació i revisió exhaustiva dels temes abordats.
- Un enfocament de sensibilització digital, mitjançant contingut en vídeo, que pot establir una connexió emocional i empàtica amb el públic.
- La implicació d'actors institucionals i socials en el desenvolupament i execució del projecte.

5.1.6 Forma part de l'arc de Sant Martí

El tema principal d'aquesta acció va ser la intolerància cap a la comunitat LGBTQ+. Activistes locals van lligar amb cordills papers en forma de cor i de colors a diversos arbres, amb frases que animaven a respectar i acollir la comunitat LGBTQ+.

Objectius i metes

Desafiar els prejudicis del públic envers la comunitat LGBTQ+.

Qui va dur a terme l'activitat?

Els No Hate Ninjas són activistes de la Xarxa Portuguesa de Joves per la Igualtat de Gènere i de P.A.R. - Respostes Socials.

El projecte No Hate Ninja va néixer el 18 d'octubre de 2013 a Lisboa, quan les voluntàries del Servei de Voluntariat Europeu (SVE), Eszter i Liina, van organitzar un taller d'escriptura creativa per desenvolupar memes pel Moviment No Hate Speech.

On i quan va tenir lloc l'activitat?

L'activitat es va realitzar el 17 de maig de 2014 a Lisboa.

Quant temps estava previst que durés?

Un dia complet.

Grup objectiu

Públic general.

Quantes persones van participar (equips i grups objectiu)?

Hi van participar almenys vint persones, entre participants i voluntariat.

Com van reaccionar els grups objectiu a l'activitat?

Al principi, la gent es mostrava bastant curiosa, fet que els va portar a obrir-se més i a llegir i comprendre els missatges escrits als cors de colors.

Resultats (eficàcia i transferibilitat)

Tal com es mostra en el vídeo, aquesta acció és eficaç per ajudar les persones a deconstruir els seus prejudicis inherents cap a la comunitat LGBTQ+.

Els formadors poden dur a terme aquesta activitat gairebé a qualsevol lloc, ja que no requereix molts materials ni condicions específiques pel que fa a l'espai.

Lliçons que es poden aprendre de la pràctica

L'espai públic pot ser utilitzat de manera creativa per expressar tolerància i acceptació cap a un grup marginalitzat.

A més, la simplicitat del muntatge facilita que el públic s'hi impliqui i participi activament en l'acció.

5.2 Consells – Actua, reacciona i RAISE!!

1. COM EM PUC PROTEGIR DEL DISCURS D'ODI?

Per protegir-te del discurs d'odi en la teva vida diària, hauries de:

- Mantén-te alerta – la consciència és la teva millor defensa.
- Surt acompanyat/ada sempre que sigui possible.
- Procura romandre en zones ben il·luminades.
- Mostra confiança – encara que no la sentis.
- Camina com si sabessis on vas.
- Tria la ruta més directa i mantén-te en zones transitades.
- Confia en el teu instint – si alguna cosa et sembla malament, actua en conseqüència.
- Tingues les claus a mà quan arribis a casa o al cotxe.

2. PER PROTEGIR-TE A INTERNET, HAURIES DE:

- Atén atentament i comprèn les polítiques d'ús: entén què signifiquen.
- Internet ofereix infinites oportunitats per conèixer gent del món, però **sigues prudent**: les aparences poden enganyar.
- No comparteixis **dades personals, fotografies** o informació que desconeguts puguin utilitzar per identificar-te a tu, la teva família o on vius.
- No planegis una cita amb algú conegut només per Internet sense avisar un amic i donar-li tots els detalls (qui, lloc).
- No obris arxius adjunts ni descarreguis contingut si no coneixes i no confies en la persona que els envia.
- No responguis directament a missatges o continguts pertorbadors; **tanca sessió i reporta**.

3. HE PATIT UN DISCURS D'ODI. QUÈ PUC FER?

- Demana ajuda immediatament; si hi ha risc, truca als serveis d'emergència.
- Fes tot el soroll que puguis per alertar els altres.
- Acosta't a un lloc que consideris segur tan prompte com puguis.
- Si has estat agredit, no et dutxis ni et canviïs la roba, ja que podries destruir proves importants.
- Si et sents capaç, explica a la policia per què creus que t'han atacat.
- Si t'han robat les claus, canvia els panyes.
- Evita consumir alcohol: necessites poder relatar amb claredat el que ha passat.
- Pots denunciar a la policia mitjançant la plataforma en línia (inclusivament de forma anònima).

4. HE SIGUT TESTIMONI D'UN DISCURS D'ODI. QUÈ PUC FER?

- Protegeix la persona afectada i fes-li saber que no tothom pensa igual
- Inicia un diàleg sobre les seves necessitats.
- Dona-li suport emocional.
- Pregunta si vol parlar del que ha passat.
- Consulta què necessita en aquell moment.
- Respecta els seus límits.
- Ofereix-te a denunciar conjuntament l'incident.
- Aclareix que el discurs d'odi no és l'única opinió... i comparteix la teva, si te la demanen.
- Truca al número d'emergència si és necessari.
- Informa la policia del que has vist. No assumeixis que altres hi actuaran; molts testimonis clau marxen pensant que algú més reportarà.
- Has d'estar alerta i segur.
- No intervinguis físicament: podries sortir ferit.
- Si és segur, grava o fes una foto amb el teu mòbil. Recorda que la policia podria necessitar el teu telèfon com a prova.
- Registra detalls útils: hores, matrícules, descripcions... Si no tens paper i boli, deixa't un àudio o un esborrany de SMS, i quan puguis, anota-ho amb detall.
- Pots denunciar a la policia en línia (també de manera anònima).

5. QUAN ETS TESTIMONI D'UN DISCURS D'ODI A LA VIDA REAL

- **Contraresta el discurs d'odi amb una cortesia extrema.**
- Escolta atentament els arguments del teu interlocutor.
- Intenta **desemmascarar el discurs d'odi** entenent les preocupacions reals que s'hi amaguen (temes com religió, seguretat, cultura o immigració il·legal solen ser manipulats com a base del discurs d'odi).
- Poden fer servir patrons com el **whataboutisme** (intentar desacreditar una posició acusant d'hipocresia sense refutar l'argument directament). Intenta **mantenir el focus** del tema i que l'altra persona també ho faci.
- **Deixa clara la teva opinió** i explica per què penses així.
- **Mantén l'educació!** No es tracta d'humiliar l'altra persona, ja que això podria fer que es tornés encara més agressiva o radicalitzada. Es tracta **d'explicar arguments i patrons de pensament**, no de convèncer-la en aquell moment.
- **Redirigeix la narrativa.**
- La conversa ha de ser **empàtica**, però amb **tolerància zero** cap als arguments intolerants o plens de prejudicis.
- Intenta **entendre d'on provenen** les idees que expressa.
- Explica-li i reafirma que **no tothom comparteix** la seva opinió.

6. ALGUNS ESCENARIS ESPECÍFICS PER AJUDAR-TE A REACCIONAR CONTRA EL DISCURS D'ODI DIRIGIT A ALTRES PERSONES

- Lluita contra el capacitisme (discriminació envers persones amb discapacitat).
- Comprova com se sent la víctima i porta-la a un lloc privat per parlar tranquil·lament del que ha

- passat.
- Sigues empàtic/a perquè la víctima entengui que els seus sentiments són vàlids.
- Enfronta els opressors amb arguments sòlids contra els seus prejudicis.
- Comparteix les teves pròpies experiències com a testimoni o víctima de discurs d'odi.
- Mantingues una conversa sincera sobre la necessitat de tenir empatia i respecte per totes les persones, especialment per aquelles que són molt diferents de tu.

7. QUAN PRESENCIES UN DISCURS D'ODI A INTERNET:

- **Sigues assertiu/iva, no agressiu/iva:** expressa la teva postura de manera clara i directa, però amb respecte. Exigeix respecte a canvi.
- **Considera el teu interlocutor/a com una persona**, no com una representació d'un col·lectiu. **No generalitzis.** Demana el mateix respecte cap a tu i cap a les persones de les quals s'està parlant. El delictes d'una persona no fa culpable a tot un col·lectiu.
- Pots **adreçar-te pel seu nom** i fer servir fórmules de cortesia:
"Bon dia, Mario, em podries explicar què volies dir amb això?"
- Pregunta si realment volien dir allò que han escrit i si ho dirien en la vida real. Demana que ho repeteixin amb altres paraules.
- **Evita fer servir termes polaritzadors** com "racista", "ignorant" o "bona persona".
- Si t'enfrontes a un text, **llegeix-lo completament** per entendre bé el seu contingut.
- **Demana la font** de l'afirmació i una aclaració si hi ha confusió.
- **Mostra comprensió** per l'estat emocional que ha pogut dur a fer certes afirmacions; intenta entendre què els ha fet pensar així.
- **Fes servir la ironia o l'humor** només si els saps utilitzar bé —per desactivar tensions, no per atacar.
- **Respon en privat o en públic**, segons el context.
- Tingues en compte **la gravetat del discurs d'odi** abans de decidir com reaccionar.
- **Pots informar l'incident** a l'administrador de la xarxa social, lloc web o grup.
- En casos greus, **la víctima pot presentar una denúncia civil o penal.**
 Si creus que hi ha un perill immediat per a tu o per a altres persones, **contacta amb la policia.**
- A més, pots informar la víctima que **l'Oficina Nacional contra el Racisme (U.N.A.R.)** pot ajudar mitjançant un centre de contacte **gratuït, multilingüe i disponible 24/7.**
- **No legitimis comportaments ni llenguatge que rebutges:**
 No combatis l'odi amb "odi invers", ni facis servir estereotips oposats (per exemple, "el bon migrant" versus "el dolent").
- Els discursos d'odi són potents perquè **l'odi és una emoció forta**; per contrarestar-los, cal **equilibrar les emocions** reforçant les positives i inclusives, **no les conflictives.**
- Tingues en compte **les emocions i els significats subjectius** que el teu interlocutor/a atribueix als fets o dades.
- Generalment, **no és útil intentar canviar la mentalitat de l'agressor**, sinó **la dels seus seguidors**, que sovint actuen per emocions intenses, però passatgeres i són més susceptibles al canvi.
- Contrarestar el discurs d'odi **pot tenir un cost emocional**, ja que ens exposem a l'odi cap a altres persones i ens pot convertir en objectiu.
- Però si **utilitzem narratives positives**, podem veure el discurs d'odi **no com una norma social irreparable**, sinó com **una fallada de comunicació que es pot reparar.**

8. CONSELLS PER COMBATRE EL DISCURS D'ODI COM A INSTITUCIÓ:

- **Les xarxes socials i altres plataformes digitals poden prendre mesures** perquè les seves polítiques i normes **siguin visibles i fàcilment accessibles** per a les persones usuàries.
- Aquestes normes han d'estar **presentades de manera concisa, transparent i comprensible**, redactades en **un llenguatge clar i senzill**, i han d'incloure **exemples de contingut permès i no permès**.
- **Sensibilització** – Fer que les institucions i proveïdors siguin conscients de la seva responsabilitat.

COM FER-HO?

- **Registrant, si és possible, els incidents de discurs d'odi.**
- **Generant consciència** sobre el discurs d'odi per **donar suport a una millora estructural** que permeti detectar-lo **amb més rapidesa i eficàcia**.

6. CONSIDERACIONS FINALS

6. CONSIDERACIONS FINALS

Aquest manual neix amb la intenció d'explorar formes noves i innovadores de respondre al fenomen del discurs d'odi a Europa, amb l'objectiu de construir comunitats juvenils més inclusives, interculturals i igualitàries, oferint-los per a això diverses eines.

El nostre propòsit és sensibilitzar sobre les diferents manifestacions del discurs d'odi, basades en una pluralitat de característiques (gènere, raça, religió, ètnia, edat, discapacitat, orientació sexual, entre d'altres), i animar la joventut a actuar. Creiem fermament que empoderar les persones joves perquè es converteixin en agents de canvi —a través de materials i recursos adaptats— és el primer pas per abordar el problema de l'odi.

El manual va ser desenvolupat durant la primera fase del projecte RAISE! i ofereix informació clau per entendre i definir el discurs d'odi.

Tot i l'absència d'una definició comuna entre els països socis, vam aconseguir elaborar una definició àmplia i consensuada:

"Qualsevol discurs, acte, acció o forma d'expressió pública que expressi, propagui, inciti, promogui, justifiqui o fomenti l'odi, la violència, la xenofòbia, la intolerància, els prejudicis, la discriminació, la intimidació, la difamació, els actes perjudicials, l'hostilitat o altres formes d'odi cap a una persona o grup, basant-se en determinades característiques com la raça, nacionalitat, ètnia, edat, discapacitat, estat civil, embaràs o maternitat, religió o creences, identitat de gènere, sexe o orientació sexual."

A partir d'aquesta base, l'aliança del projecte va desenvolupar diverses eines innovadores per contrarestar el discurs d'odi i inspirar la joventut, començant per un conjunt de definicions clau (discurs d'odi, llibertat d'expressió, discriminació, etc.) que faciliten la comprensió del fenomen.

Posteriorment, es va elaborar una sèrie d'estudis de cas que representen diferents escenaris reals de discurs d'odi, contextualitzats dins la realitat sociocultural i política de cada país participant. Durant les formacions del projecte, les persones joves participants van transformar aquests casos en narratives alternatives mitjançant la creació de còmics, equilibrant així l'activisme social amb la creativitat. Aquestes narratives pretenien promoure una societat més inclusiva, alhora que mostraven situacions dissenyades per combatre l'odi i inspirar la joventut.

El manual de RAISE! també recull bones pràctiques d'acció social dutes a terme per joves de diferents països europeus. Aquestes experiències compartides demostren com la joventut pot lluitar contra els delictes d'odi prenent com a referència narratives exitoses.

Les pràctiques seleccionades segueixen un enfocament basat en els Drets Humans i tenen en compte les particularitats de cada país, cosa que permet adaptar el manual a una audiència europea diversa.

Finalment, el projecte ha desenvolupat una sèrie de recomanacions pràctiques per ajudar les persones joves a reaccionar davant l'odi quan es trobin amb discursos o accions discriminatòries, ja sigui com a persones afectades o com a testimonis.

L'aliança va dissenyar diferents escenaris que s'adaptin a diverses situacions, abastant tant el discurs d'odi en entorns presencials com en l'àmbit digital

7. BIBLIOGRFIA - Bibliography*:

Rapport sur les LGBTIphobies

[WE CAN!](#)

[HCDH | La jeunesse et les droits de l'homme](#)

[Le socle commun de connaissances, de compétences et de culture](#)

[International comparison on Citizenship education](#)

[Accueil | budget.gouv.fr](#)

<https://padlet.com/>

Le Fonds d'Expérimentation pour la Jeunesse | Ministère de l'Éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports

<https://gather.town/app/9XQZFqEAWL-OGRaUO/Guess%20who%20am%20I>

<https://www.menti.com/jb936fcho2>

<https://www.mentimeter.com/s/5f5625fb6143bbf2afc-5fac16ba9a617/429142612fe8>

Personal, social, health and economic (PSHE) education

<https://www.amnesty.org.uk/blogs/ether/hate-crimes-uk-victims-stories>

Hate Crime Statistics - House of Commons Library

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-best-practices/docs/delivering_alternative_narratives_en.pdf

<https://www.youtube.com/user/abdul-lahx>

<https://www.youtube.com/watch?v=ew-993Wdc0zo>

Words that Lead to Hate Speech in Greece during 2018

Fundacion MusiLabUs

Erasmus+ project card | Erasmus+ Dramatize! Training Course
Nvidia's identity, vision and mission

Open Schools for Open Societies – OSOS

Greek National Commission for Human Rights (GNCHR)

Education and Human Rights in the National and Kapodistrian University of Athens

Master's Program in Human Rights and Migration Studies in the University of Macedonia

Toledo, A. (2020). El coronavirus como pretexto para el discurso de odio. Diario Feminista.

[El coronavirus como para el discurso de odio](#)

Giménez Lorenzo, C. (2020). Un Estadounidense de origen chino denuncia una agresión racista en Madrid por el coronavirus. ElDiario.es. [Un estadounidense- dense de origen chino denuncia una agresión racista en Madrid por el coronavirus](#)

Guerra, J. (2020). Agreden en Madrid a un hombre de 29 años a grito de "chino" y "coronavirus". [Agreden en Madrid a un hombre de 29 años a grito de "chino" y "coronavirus"](#)

#NoSoyUnVirus El coronavirus que «justifica» la sinofobia

Save a Hater - Save a Hater

INFORME DEL OBSERVATORIO PROXI
Vol. I Septiembre 2015

Informe del Proyecto Online contra la Xenofobia y la Intolerancia en Medios Digitales - PROXI - IDHC

<https://blogs.es.amnesty.org/andalu-cia/2019/04/22/contra-el-discurso-del-odio/>

Artículos y reportajes
<https://twitter.com/ProyectoProxi>
Universal Declaration of Human Rights | United Nations

Colletta, Professor of English at the American University in Rome on the episode involving Giovanna Botteri
[Comment: The Not So 'Bella Figura.'](#)

Contro l'Odio - Network Against Hate on Hate Towards Women [Le donne, principale bersaglio dei discorsi d'odio](#)

Post on the episode involving Giovanna Botteri
["Striscia" critica la giornalista Botteri per il look. "Hunziker, così le donne?"](#)

Silvia Romano e l'odio online che toglie voce alle donne

<http://www.glistranieri.it/sara-ga-ma-capitana-dellitalia-femminile-insulta->

[ta-sui-social](#)

Body shaming contro Giovanna Botteri: "Frutto di stereotipi"

La risposta di Giovanna Botteri agli hater è un manifesto contro il body shaming

Botteri, discriminazioni e body shaming sul web per la giornalista Rai

The senselessness of body-shaming against Giovanna Botteri

Christine de Pizan, una rivoluzione co- perniana femminista

Ep. 05 | Christine de Pizan | storielibere. fm

Christine de Pizan Christine de Pizan
One Response to Christine de Pizan e la nascita del femminismo.

Amnesty International Italia (2020)
[CONOSCERLO E CONTRASTARLO](#)

Bricks project - Research on hate speech, journalism and migration
[L'odio non è un'opinione Ricerca su hate speech, giornalismo e migrazioni](#)

[UNAR: Home](#)

[Istituto per la ricerca sociale | IRS.Roma 29 gennaio](#)

Homem mata ator a tiro por causa de cadelas em caso com motivação racista

<https://www.youtube.com/watch?v=-2i1cSSOZ85A>

No Hate Ninja Project Discrimination and Intolerance
The European Convention on Human Rights The European Court of Human Rights Virtual exhibition on the Convention

[Appendices onuportugal.pt](#)
Comissão Nacional para os Direitos Humanos - XXI Governo

Abaixo-assinado pede que Gisberta Salce Júnior, a transexual assassinada há 15 anos, seja nome de uma rua no Porto

https://www.historico.portugal.gov.pt/media/368162/rcm_27_2010_cndh.pdf

Núcleo de Educação para os
Direitos Humanos (NEDH -
IEUM)

Projeto “Escolas Amigas dos
Direitos Humanos” - Amnistia
Internacional Portugal

“O último a sair apaga a luz”. Es-
trangeiros detidos relatam
“períodos negros” nas salas do
SEF

Cerca de três homossexuais são
impedi- dos de doar sangue por
semana

Portugal vai “estimular passos”
para combater discurso de ódio,
diz MNE

Crimes de ódio

“Há uma montanha de discurso de
ódio a erguer-se nos “media” e nas
redes sociais”

Discurso de ódio: das palavras aos
atos Movimento Contra o Discurso
de Ódio
Episódios - História a História
África - Documentários

André Ventura multado por
discriminar ciganos

Ciganos, imigrantes e prisões. O que
diz André Ventura

História a História África -
Documentários

Assassinado na rua: o ator Bruno
Candé era um lutador

Gisberta, 10 anos depois: a diva
transex- ual que acabou no fundo do
poço

Projecte ERASMUS+ Número 2019-1-FR02-KA205-015865 El suport de la Comissió Europea per a l'elaboració d'aquesta publicació no implica l'aprovació dels seus continguts, els quals reflecteixen exclusivament les opinions dels seus autors. La Comissió no es fa responsable de l'ús que pugui fer-se de la informació continguda en aquesta publicació.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

